

DARBININKAS

Vol. LXXXII, Nr. 44

Lapkritis - November 14, 1997 Penktadienis-Friday

PERIODICALS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- Lapkričio 3 d. Vilniuje lankėsi Europos Komisijos Prezidentas Jacques Santer. Per šį vos šešių valandų trukmės vizitą svečiui dar kartą pareiškta apie Lietuvos siekį pradėti realias derybas dėl narystės Europos Sąjungoje.

- Vilniuje surengta tarptautinė konferencija "Baltijos šalys ir Europos Sąjungos išplėtimas". Ją organizavo Europos profesinių sąjungų konfederacija ir Lietuvos profesinių sąjungų integracijos į ES komisija.

- Pasaulinio masto verslo informacijos kompanija "Reuters" teiks Lietuvos taupomajam bankui paslaugas prekiaujant užsienio valiuta. Tai numatyta spalio 31 d. abiejų pusių pasirašytoje ilgalaikio bendradarbiavimo sutartyje.

- Lapkričio 4 d. Vilniuje įvyko mokslinė konferencija "Lietuvos bankininkystės raida", skirta Lietuvos banko ir lito 75-mečiui. Prieš konferenciją Vilniuje, Didžiojoje gatvėje, prie namo, kur gyveno pirmasis Lietuvos banko valdytojas profesorius Vladas Jurgutis, atidengta memorialinė lenta.

- Lietuvos valstybės sienos apsaugą padės užtikrinti "Land Rover Defender" visureigiai. Specialiai Lietuvos sąlygoms pritaikytus 152 visureigius pasienio policija įsigijo už Didžiosios Britanijos kompanijos "Land Rover" suteiktą maždaug 2 milijonų svarų sterlingų (13 milijonų litų) paskola, kuriai garantiją suteikė Lietuvos Vyriausybė. Ši kompanija laimėjo konkursą, kuriame dalyvavo iš viso 12 firmų.

- Nuo lapkričio 2-osios išgaliojo Lietuvos ir Suomijos bevizio režimo sutartis, pasirašyta prieš tris mėnesius.

- Buvusio dienraščio redaktoriaus Sauliaus Stomos advokatas Kęstutis Lipeika mano, kad Vilniaus 1-osios apylinkės teismas "nepagrįstai padarė išvadą", esą jo ginamojo kaltę išdėdė. Spalio 31 d. teisėjos Rasos Gudžiūnienės nuosprendį jis apskundė Vilniaus apygardos teismui. 43 metų laisvas žurnalistas Saulius Stoma apkaltintas iš "Lietuvos aid'o" bendrovės pasisavinęs 62 tūkst. 563 litus ir 80 centų, apgaulingai tvarkingus apskaitą bei pažeidus valiutinių operacijų tvarką.

- Europos Sąjungos plėtros klausimus ir Lietuvos perspektyvas tapti šios organizacijos nare Europos reikalų ministrė Laima Andrikienė spalio 28 d. Helsinkyje aptarė su Suomijos diplomatais ir parlamentariais.

- Vilniuje spalio 28 d. iškilmingai atidarytas naujasis Šilo tiltas, jungiantis Neries upės atskirtus Žirmūnų ir Antakalnio mikrorajonus. Šis tiltas pradėtas statyti 1989 metais - jo statyba atsiėjo apie 20 milijonų litų.

- Vienas žymiausių lietuvių poetų Henrikas Nagys lapkričio 3 dieną buvo perlaidotas gimtojoje Lietuvoje, Vilniaus Antakalnio kapinėse. Vėlinių išvakarėse urną su pernai rugpjūčio mėnesį Montrealyje mirusio poeto pelenais iš Kanados į Lietuvą parlydėjo jo šeima.

PRANCIŠKONŲ PAREIŠKIMAS KULTŪROS ŽIDINIO REIKALU

T. Pranciškaus Giedgaudo, OFM, kalba Kultūros Židinio metiniame susirinkime 1997 lapkričio 1 d. Kultūros Židinyje, Brooklyn, NY

"Kultūros Židinio" sąvoka

Planuojant Kultūros Židinio statybą ir renkant aukas, vadovautasi pagrindine mintimi, kad vienoje vietoje būtų patalpos, kurios sutalpintų: pranciškonų vienuolyną, spaustuve, "Darbininko" redakciją ir administraciją, salę, kurioje galėtų klestėti lietuviškoji veikla, Religinės Šalpos patalpas. Kultūros Židinyje buvo planuojamas kaip vienas Kultūros Centras. Ir visa buvo supaprastu, ir valdžios patvirtinta kaip viena, išsita, nuo mokesčių atleista pranciškonų nuosavybė.

Norint palengvinti pranciškonams atskirų vienetų administravimą, Kultūros Židinio salė, atskiru susitarimu, buvo išnuomota specialiai tik tam tikslui sukurtai korporacijai "Lithuanian Cultural Center, Inc." už \$1.00 metams. Todėl šiandien šnekėdami apie Kultūros Židinį, turime mintyje tik Kultūros Židinio dalį, būtent tik Kultūros Židinio salę, kartu su kitomis pagalbinėmis patalpomis jai administruoti.

Pranciškonų ir Kultūros Židinio Centro nuomos sutartyje - "Lease" - yra pažymėta: visa Brooklyno vienuolyno nuosavybė priklauso pranciškonams.

Dalis tos nuosavybės - Kultūros Židinio salė - yra išnuomojama Kultūros Židinio Centru trims metams. Nuomos sutartis atnaujinama kitiems trims metams automatiškai. Bet kuriai pusei pareiškus norą sutarties nebeatnaujinti, visi išpareigojimai abiem pusėm baigiasi.

Tai buvo prieš 25 metus. Dabar pasikeitus sąlygoms, Brooklyne tokiose didelėse patalpose liko tik du pranciškonai. Todėl dėl pranciškonų vienuolių trūkumo ir dėl ekonominių sunkumų buvo nutarta Brooklyno nuosavybę parduoti. Tad pranciškonai nuomos su Kultūros Židinio Centru šį kartą jau nebeatnauja ir tuo pasibaigia Kultūros Židinio Centro teisė į salę.

Pranciškonams, apsisprendus parduoti vienuolyno nuosavybę, Kultūros Židinio Taryba kelia klausimą (cituoju p. Bilėno, KŽ Tarybos pirmininko, žodžius) apie "viso turto bendrą pasidalinimą". Ji reikalauja nustatyti, kokia parduoto turto dalis priklauso Kultūros Židiniui, nepaisant, kad viso komplekso viena dalis - salė - buvo tik išnuomojama.

Juridškai pranciškonai neprivalo savo turtu dalintis su niekuo. Tačiau pranciškonai ir pardavę K. Židinį neatsisako remti lietuviškos veiklos.

Tarybos pirmininko pranešimas per "Laisvės Žiburio" radiją ir pakartotas "Draugo" rugs. 25 d. numeryje apie pranciškonų nusistatymą Židinio atžvilgiu buvo netikslus ir klaidinantis visuomenei.

Nenorėdami pažeminti pirmininko, neatsakėme į jo klaidinantį ir kiršinantį Kultūros Židinio problemos pristatymą.

Taip pat neskelbėme spaudoje redakcijai atsiųstų laiškų, reikšiančių pasipiktinimą dėl pirmininko nediplomatiško ir visuomenę klaidinančio bei dezinformatyvaus pranešimo, paskelbto spaudoje ir per radiją.

Pranciškonai visuomet tvirtino, kad, pardavę nuosavybę, jie geranoriškai, nevaržomi jokių teisiųjų išpareigojimų, pasižada pagelbėti New Yorko lietuvių visuomenei.

Kokiu būdu ta parama bus teikiama, reikės tartis su New Yorko lietuvių visuomene, sprendžiant pagal jos reikmę ar laiko sąlygas. O reikalingumas ir laiko sąlygos kinta.

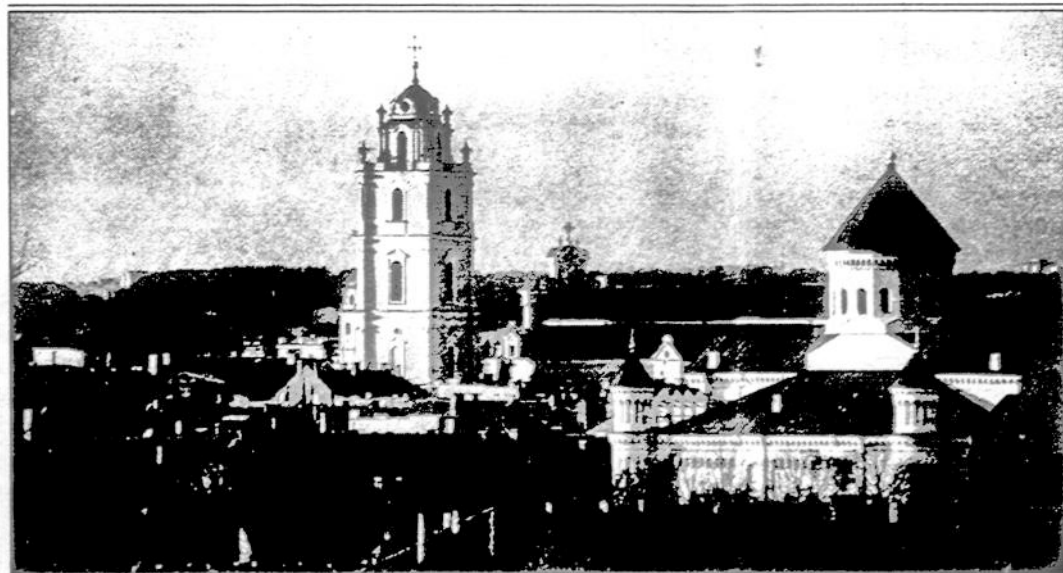
Pvz. senesnioji karta - mes ir jūs - kurie statėme K. Židinį, buvome gana veiklūs ir mums turėti jį buvo gyvybinis reikalas. O antroji karta jau gana anksti tapo Kultūros Židiniui apatiška. Niekomet mums nepavyko įtraukti mūsų jaunimo į lietuvišką veiklą. Trečiosios kartos visai neturime. Kur mūsų mokinukai - lietuviškoji išsivijios ateitis?..

Mūsų veikla siaurėja ir jos reikalavimai mažėja. Laikas priprasti prie mažiau grandiozinio centro. Reikia ribotis tuo, ko tikrai mums reikia. Susidaro įspūdis, kad ir tie, kuriems išnuomota salė, stokoja entuziazmo tvaringai ją prižiūrėti. Klausima, kada paskutinį kartą buvo vaškuotos grindys... ir kaip jos atrodo?..

Siūloma Kultūros Židinio vietoje mažesnes patalpas, būtent Maspeth lietuvių parapijoje. Viešpaties Atsimainymo parapijoje yra moderni, apšaldoma salė su 300 sėdimų vietų. Joje sutilptų dvigubai daugiau "Armonikos" koncerto klausytojų, negu jų buvo Kultūros Židinyje praėjusį sekmadienį. Taip pat Maspeth yra mažai naudojamas religinėms pamokoms seserų vienuolių namas. Jis tinka visokiems posėdžiams ir mokyklai.

Ir Father Rooney, airis, yra priminęs mūsų vyskupui Pauliui Baltakiui, kad Brooklyno vyskupas Thomas Daily, skirdamas jį

(nukelta į 3 psl.)

Vilniaus bokštai.

V. Kapočiaus nuotr.

LIETUVOS AMBASADŲ PASTATAI PARYŽIJE IR ROMOJE ARTIMIAUSIOMIS DIENOMIS NEBES GRĄŽINTI, - TEIGIA RUSIJOS AMBASADORIUS

Rusijos ambasadorius Vilniuje Konstantinas Mozelis mano, kad buvusių Lietuvos ambasadų pastatų Paryžiuje ir Romoje grąžinimo problema turi būti sprendžiama tik po to, kai bus išspręstas klausimas dėl papildomų patalpų rusų diplomatiniam korpusui Lietuvoje. Apie tai ambasadorius pareiškė spalio 31 d. spaudos konferencijoje.

K. Mozelis informavo žurnalistus, kad prie Lietuvos ir Rusijos tarpvyriausybinių komisijos

yra sukurta speciali darbo grupė vadiniama "diplomatinio nekilnojamojo turto klausimams spręsti". K. Mozelis teigė, jog negalima kalbėti apie lietuviškų pastatų Prancūzijos ir Italijos sostinėse sugrąžinimą, kol nėra pusiausvyros tarp Lietuvos diplomatinio korpuso užimamų patalpų Rusijoje ir atitinkamų rusų patalpų Lietuvoje. "Vien Maskvoje Lietuvos diplomatinė atstovybė užima triskart didesnę plotą nei mes užimame čia, Vilniuje. Ši

klausimą reikia išspręsti", - tvirtino ambasadorius. Diplomatas mano, kad iš dalies problema galėtų išspręsti Rusijos konsulatų Kaune ir Klaipėdoje atidarymas.

"Bet kuriuo atveju pastatai Paryžiuje ir Romoje nebus grąžinti rytoj ar artimiausiomis dienomis, nes su tuo susijęs visas kompleksas klausimų", - sako K. Mozelis.

ELTA

L. BAŠKAUSKAITĖ VĖL KREIPSIS Į KONSTITUCINĮ TEISMĄ

Antropologijos profesorė Liucija Baškauskaitė dar kartą mėgins išsiaiškinti, ar dvigubą pilietybę turintys išeiviai gali būti kandidatai Seimo ir Prezidento rinkimuose.

Spalio 28 d. L. Baškauskaitė jau antrą kartą surinko penktadalio - 29 Seimo narių parašus, būtinus kreipimuisi į Konstitucinį Teismą.

Prieš kelias savaites JAV antropologė jau kreipėsi į Konstitucinį Teismą, prašydama išsiaiškinti, ar reikalavimas pretenduoti į Prezidentus atsiskaityti priešais kitai valstybei susijęs su pilietybės priesaikos, ar su priesaikos įvairioms karinėms struktūroms, atsisakymu. Tokį paklausimą tada rėmė 31

parlamentaras.

Konstitucinis Teismas nepradėjo nagrinėti kreipimosi bei grąžino jį dėl nepakankamo dokumento teisinio tikslumo. L. Baškauskaitės kreipimasis tada buvo neteisingai formuluojamas pak-

Liucija Baškauskaitė

lausimas teisumui, todėl jis negalėjo būti svarstomas.

Kaip žinoma, Vilniaus apygardos teismas spalio 8 dieną atmetė kelti kandidatūrą artėjančiuose Prezidento rinkimuose ketinusios antropologijos profesorės skundą bei pripažino, kad jos neregistravusi Vyriausioji rinkimų

komisija elgėsi teisėtai. Įregistruoti L. Baškauskaitės kandidatūrą sutrukdė tai, kad ji yra davusi JAV piliečio priesaiką ir neketina jos atsisakyti. ELTA

KANDIDATAI Į PREZIDENTUS TURĖS INFORMUOTI APIE SLAPTUOSIUS RYŠIUS

Spalio 14 d. Seimas papildė Prezidento rinkimų įstatymą, todėl nuo šiol pretendentai į šį postą privalės Vyriausiajai rinkimų komisijai (VRK) pateikti duomenis apie savo bendradarbiavimą ir darbą SSRS ar buvusių sovietinių respublikų NKVD, NKGB, MGB, KGB bei kitų užsienio valstybių atitinkamose tarnybose arba mokymasi šių tarnybų mokyklose.

Šiuos duomenis VRK skelbs viešai. Ji taip pat įgaliojama nuspresti, ar pateikti duomenys yra

teisingi. VRK galės kreiptis į Vilniaus apygardos teismą, prašydama nustatyti faktą, kad pretendentas būtų kandidatu ar kandidatas į Prezidentus nuslėpė arba nurodė neteisingus duomenis apie savo ryšius su užsienio specialiosiomis tarnybomis.

Visais atvejais Vyriausioji rinkimų komisija turi priimti sprendimą ne vėliau kaip per 5 darbo dienas po informacijos gavimo. Teismas VRK pareiškimą turi išnagrinėti per 72 valandas.

ELTA

LIETUVOJE TIRIAMOS NAUJOS TARPTAUTINIŲ AFERŲ APLINKYBĖS

Lietuvos krašto apsaugos ministerija tiria neseniai gautus papildomus dokumentus apie šią vasarą plačiai nuskambėjusią branduolinių ginklų prekybos aferą. Į ją buvo įsitraukę ir du Lietuvos piliečiai - Aleksandras Pogrebežskis bei Aleksandras Daričevs. Juos JAV Muitinės tarnybos agentai Miami, FL, sulaukė už mėginimą parduoti branduolinius ginklus.

Krašto apsaugos viceministras Edmundas Simanaitis lapkričio 4 d. žurnalistams sakė, jog papildoma medžiaga gauta iš Lietuvos generalinio konsulato New Yorko. Šie dokumentai atskleidė, kad dažniausiai juose minima firma "Phoenix Arms International" specialiai įkūrė JAV

Muitinės tarnyba. Pseudo-kompanija turėjo tapti "masalu" minėtiems dviem aferistams ir kitiems asmenims, kuriuos JAV specialiosios tarnybos įtarė nelegalia prekyba. Pasak viceministro E. Simanaičio, iki lapkričio 25 dienos bus patikrinti visi 1996-1997 metais Krašto apsaugos ministerijos pareigūnų pasirašyti dokumentai, kuriuose bus ieškoma užuominų apie firmą "Phoenix Arms International". Be to, siekiant iširti, ar nebuvo piktnaudžiaujama kai kurių Lietuvos krašto apsaugos sistemos darbuotojų įgaliojimais ar tarnybine padėtimi, numatyta apklausti visus su šia byla susijusius asmenis. ELTA

SIŪLOMA IŠPLĖSTI CENTRINIO BANKO ĮGALIOJIMUS

Lapkričio 4 d. Vilniuje vykusios mokslinės konferencijos metu Lietuvos bankų asociacijos prezidentas Eduardas Vilkelis ragino suteikti Lietuvos bankui konstitucinę teisę inicijuoti naujų įstatymų leidybą ir galimybę jų projektus tiesiogiai pateikti Seimui.

Pasak E. Vilkelio, apie koki centrinio banko nepriklausomu-

mą ir pinigų politikos savarankiskumą galima kalbėti, jei Lietuvos banko įstatymo projektas pirmiausia turi būti svarstomas Vyriausybėje ir tik sulaukęs jos pritarimo gali patekti į Seimą. Bankų atstovai diskutuoja, ar nereikėtų bankininkystę išmanantiems šalies piliečiams parasyti tuo klausimu kreipimosi į įstatymų leidėjus. ELTA

ĮSISIŪBUOJA ŽEMĖS REFORMA

Siekiant paspartinti žemės reformą, iš esmės keičiama jos vykdymo ir sprendimų priėmimo tvarka. Tai neseniai spaudos konferencijoje pabrėžė Žemės ir

miškų ūkio ministerijos pareigūnai.

Teisės departamento direktorius Aloyzas Raudonius teigė, kad, nepaisant visų sunkumų, žemės reforma Lietuvoje pamažu (nukelta į 5 psl.)

ŠILTAS IR PATOGUS BŪSTAS NORVEGAMS SENIAI REALYBĖ, LIETUVIAMS KOL KAS - SVAJONĖ

Stasys Jokūbaitis

Norinčiųjų gyventi "harlemuose" mažėja

Gyventi blokinėje dėžutėje, kurias daugiau keliaujantys tautiečiai jau pradėjo vadinti "harlemais", ir atskirame individualiame name ne vienas ir tas pats. Tačiau netgi "kepani" didžiulius blokinius namus iki šiol taip ir nepavyko Lietuvoje įgyvendinti kažkada politikų meste šūkiu: kiekvienai šeimai po atskirą butą. Gelžbetoninių monstrų statyba šalyje, galima sakyti, numirė, o individualius būstus, bent jau iki šiol, rentėsi kaip kas išmanė ir sugebėjo.

Kai maždaug prieš metus Kauno savivaldybė ir bendra Lietuvos - Norvegijos įmonė uždaroji akcinė bendrovė "Scantrade" pasirašė ketinimų protokolą statyti karkasinius individualius gyvenamuosius namus Jiesios kvartale, po žinutės apie tai "Kauno dienoje" į savivaldybės administraciją tuoj pat pasipylė skambučiai. Žmonės teiravosi, kaip atrodys tie namai, kiek kainuos, per kiek laiko bus pastatyti, ar jau galima kur nors užsirašyti į eilę tokiam būstui įsigyti. Tačiau ketinimų protokolai - dar ne sutartis, todėl nekantriesiems gali tekti ir palaukti. Savivaldybės administratoriaus Ramūno Noreikos teigimu, jei būtų registruojami visi norintys įsigyti norvegiškus karkasinius namus, "Scantrade" tikriausiai jau turėtų apie 70% potencialių užsakovų.

Pirmiausia bus pastatyti ekspoziciniai namai

"Kauno dienoje" jau buvo rašyta apie planuojamą karkasinių individualių namų statybą Jiesios kvartale. "Scantrade" čia ketina sumontuoti maždaug 180 šiltų, jaukių su visais patogumais būstų. Bendrovės vadovo Kaare Birkelando manymu, jie turėtų kainuoti apie 50 tūkst. JAV dolerių.

Pirmiausia planuojama pastatyti pora ekspozicinių namų kur nors arčiau miesto centro, kad kiekvienas norintis galėtų juos gerai apžiūrėti, įsitikinti, ar tokie būstai jiems tiks, pasirinkti atitinkamą projektą, apdailos medžiagas, interjerą ir kt. Kaare Birkelando teigimu, parodomieji karkasiniai namai Kaune galėtų būti pastatyti dar šiemet, o Jiesios kvartalo statyba turėtų prasidėti kitų metų vasarą. Iki to laiko tikimasi iširti tokių namų paklausą, sudaryti sutartis su partneriais Norvegijoje, sutvarkyti statybos finansavimo reikalus.

Būtina kreditavimo sistema

50 tūkst. JAV dolerių, kurie reikalingi įsigyti šiltą karkasinį, visus Europos Sąjungos standartus atitinkantį būstą - kol kas ne

kiekvienai Lietuvos šeimai pagal kišene. Todėl, Kaare Birkelando nuomone, turėtų būti numatyta tam tikra finansavimo ir kreditavimo sistema, kuri leistų žmogui įsigyti būstą išmokant paimtą paskolą per keliolika metų. Kaip finansavimo reikalus pavyks sutvarkyti Jiesios gyvenamųjų namų statybos kvartale, Kaare Birkelando "Kauno diena" dar

Kiekvienas norintis statyti būstą tapdavo Obos nariu, per metus mokėdavo 150 kr. mokestį ir laukdavo palankaus momento, kada galės įsigyti savo atskirą būstą. Šiuo metu Norvegijoje Obos turi 120 tūkst. narių, kurie dar yra susibūrę į savarankiškai veikiančius kooperatyvus. Obos kaupia pinigus, visuomet sąskaitoje turi tam tikrą sumą lėšų,

25% ploto skiria socialiai remtiems žmonėms.

Ši darniai veikianti sistema nuo miesto valdžios pečių nuima visus būsto rūpesčius. Norvegai, anot Obos vicedirektoriaus Arvido Svellno, būsto reikalais į valdžios institucijas nesikreipia.

Įkurtuvės už trečdalį buto kainos

Įsigyti butą, kad ir tokiame blokiniame name, daugeliui jaunų šeimų vis dar neįgyvendinama svajonė. V. Kapočiaus nuotr.

negalėjo pasakyti. Galbūt bendrovė statys namus savo arba skolintomis iš bankų lėšomis, gal, pastačius būstus, juos po to pirs patys gyventojai.

Daug kas priklausys nuo partnerių ir valdžios geranoriškumo

Bendros Lietuvos ir Norvegijos įmonės UAB "Scantrade" vadovas, praeityje buvęs politikas ir hidroelektrinių tunelių statytojas, neslėpė, jog įgyvendinant šią programą daug kas priklausys nuo partnerių ir Lietuvos valdžios geros valios. Kaip panašūs reikalai tvarkomi Norvegijos Karalystėje, šiomis dienomis viešėje Osle ir Vestfoldo grafystėje Kauno apskrities viršininkas Kazimieras Starkevičius, Kauno miesto savivaldybės administratorius Ramūnas Noreika, kiti apskrities, UAB "Scantrade" specialistai bei pora Lietuvos žurnalistų galėjo pamatyti savo akimis. Norvegijoje panašūs karkasiniai būstai, kokius ketinama statyti Kaune, kainuoja du tris kartus brangiau negu prognozuojama Lietuvoje. Netgi 8 ar 10 kartų daugiau už lietuvių uždirbantiems norvegams be atitinkamos kreditavimo sistemos įsigyti tokį namą būtų sunkoka.

Norvegai būsto reikalais į savivaldybę nesikreipia

Jau keletas dešimtmečių Norvegijoje veikia Oslo butų statybos ir taupymo organizacija Obos. Po karo šalyje daug kas norėjo statyti savo būstus, tik ne visi turėjo tokią galimybę.

Lietuviška "brazilka" Vilniaus senamiestyje.

V. Kapočiaus nuotr.

kurias po to lengvatinėmis sąlygomis skolina kooperatyvams ir gautomis palūkanomis vis papildė savo kasą - kasmet apie 40 mln. kronų. Šiuo metu po Obos "skėčių" yra 375 gyvenamųjų namų statybos ir eksploataavimo kooperatyvai, kuriems teikiamos įvairios lengvatos pigiau įsigyti medžiagas, įrengimus, kurą ir kt. Iš savivaldybės Obos pigiau perka žemės sklypus ir už tai vėliau įkurtuose kooperatyvuose apie

Viešėdami Norvegijoje apsilankė viename po Obos "skėčių" ikurto kooperatyvo name pačiame Oslo centre. Pirmiausiai, nupirkus sklypą su gėnėtinai apgruvusiu namu, buvo parengtas rekonstrukcijos projektas, išleistas bukletas, kuriame nurodyta, kaip atrodys po remonto šis namas, kiek laiko vyks darbai, kiek kainuos butas ir t.t. Nors žemės sklypas nedidukas, vidinis namo kiemelis atrodė labai jaukiai, po pastatu įrengti garažai, tinklo tvora atskirti gyventojų sandėliukai, jaukios terasos ir t. t. Paskelbus apie būsimą rekonstrukciją, dar nepastatyti butai buvo išpirkti per vieną vakarą. Didelių pinigų tam nereikėjo. Sudarydami kontraktą, žmonės sumokėjo po 2% buto vertės, o po 10 mėnesių (tiek truko namo rekonstrukcija) dar 30%. Likusieji pinigai - kreditai iš valstybinio banko, kuriuos teks grąžinti per 15-20 metų. Žinoma, prieš suteikdamas kreditus, bankas įsitikina, kokias pajamas gauna tas žmogus, ar turi nuolatinį darbą ir ar pajėgs grąžinti paskolą.

Mažuma besalygiškai paklūsta daugumai Lietuvoje atitiktoms norveg-

iškal Obos butų statybos ir taupymo organizacijai kol kas nėra ir nežinia kada bus. Butų savininkų bendrijos glaudžiasi po savi-valdybių institucijų "skėčių", nes visuomeniniais pagrindais veikianti bendrijų asociacija tėra tik moralinės vienybės išraiška.

Pakeisti visą šią sistemą reikalinga tam tikra įstatyminė bazė. Būtent todėl taip sunkiai Lietuvoje kuriasi bendrijos, dar sunkiau skinas kelių namų renovacijos bei šiltnimo projektai.

Norvegijoje visa tai sprendžiama radikaliau. Nutarė, saky-sim, du trečdaliai kooperatyvo narių renovuoti ar šiltinti namą, tam turi paklusti ir likusieji. Jei

ne - teks parduoti savo būstą ir kraustyti gyventi kitur, kur sąlygos tokiame gyventojui priimtinesnės. Tokia tvarka įtvirtinta įstatymais, todėl nereikalingo tampymosi bei ginčų nebūna. Kiekvienas supranta, jog gyventi reikia pagal savo kišene.

Naujas būstas - per tris savaites

Keliasdešimt kilometrų už Oslo statomas Branasalos karkasinių gyvenamųjų namų kvartalas. Žemė čia uolėta, tačiau vietovė labai vaizdinga. Iš viso čia bus apie 60-70 namų. Dalis jau pastatyta. Vieni - visiškai atskiri, kiti -

(nukelta į 6 psl.)

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, neklinojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Papildomas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2629.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose ir imigraciniuose reikaluose. Advokatas kalba ir lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. Tel. (860) 651-0261.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest Pkwy St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido-tuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laido-tuvės. Modernios kop-lyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoji vietoj - **OHLERT-RUGIERE, Inc.**, 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigą kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJĄ ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-

per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI Į VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Fasolino MEMORIALS

66-86 80 ST. MIDDLE VILLAGE, QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326-1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALĖ -

+

KVEČAS JONAS
1933 + 1976

Tokie namai daugeliui pasiturinčių Lietuvos gyventojų jau tampa realybe.

V. Kapočiaus nuotr.

VYTIS KELIONIŲ IR TURIZMO AGENTŪRA

✕ LĖKTUVAI
✕ LAIVAI (CRUISES)
✕ TRAUKINIAI (AMTRAK)
✕ AUTOBUSAI
✕ NUOMOJAMOS MAŠINOS
✕ VIEŠBUČIAI
✕ IDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS

GRUPINĖS KELIONĖS Į LIETUVĄ
MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTĖLĖMIS
JOKIO EKSTRA MOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ
PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
40-24 235 Street, DOUGLSTON, N. Y. 11363
TEL.: 718 423 - 6161, 1 - 800 - 77 - VYTIS
FAX 718 423 - 3979

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6837Periodicals postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoją REDAKCINĖ KOMISIJA —

Politika ir religija

Ligi Kristaus laikų politinė bendruomenė arba valstybė nebuvo skiriama nuo religinės. Valdovai ir valdiniai pagoniškame pasaulyje tikėjo tuos pačius dievus ir dalyvavo religinėse apeigose. Tai buvo laikoma pilietine pareiga. Galima dėl to suprasti persekiojimą pirmųjų krikščionių, kurie nauju tikėjimu išsiskyrė iš oficialaus valstybės kulto. Jie buvo laikomi valstybės bei tautos priešiniais.

Krikščionybė atnešė išskyrimą. Kristui įsteigus visuotinę (graikiškai, katalikiškai) religinę bendruomenę, savo Bažnyčią, ji apėmė visas valstybes ir tautas, bet nė su viena nesutapo. Šiuo atžvilgiu net Izraelio tauta buvo laukusi ko kito. Lūkuriavo Mesijo, kaip politinio vado, kuris tautą išvaduos iš svetimųjų valdžios. Kai Kristus to nedarė, skirdamas dangiškąją ir žemiškąją valdžią, Jis buvo nukryžiuotas.

Krikščioniškos minties poveikyje išaugęs supratimas, kad Bažnyčia ir valstybė reikia skirti, ilgainiui nuvestas iki kraštutinumo. Bažnyčia imta išjungti iš politinio gyvenimo, valstybei pasiskelbus, kad ji esanti viršesnė, visagalė ir turinti teisę bei kompetenciją tvarkyti savo piliečių visus reikalus bei santykius. Toksai valstybės totalizmas pagaliau grąžino senus laikus, tiksliai iš atvirkščio galo: užuot privalomo tikėjimo senais laikais, imta skelbti privalomas netikėjimas naujais amžiais. Sovietinė santvarka yra mūsų laikų ryškiausia ir kraštutinė valstybinio ateizmo apraška, bet kartu ir logiška klaidos pasekmė.

Klaida yra ta, kad negalima politikos ir religijos nei visiškai išskirti, nei visiškai sulieti. Kristaus pamokymas, kad reikia atiduoti ciesoriui, kas yra ciesoriaus, ir Dievui, kas yra Dievo, nurodo, kad žmonėms yra dvejoja valdžia ir dvejoji reikalai.

"Bažnyčiai yra skirta tvarkyti dieviški dalykai, - sako savo enciklikose popiežius Leonas XIII, - valstybei - žemiški. Kiekviena iš tų dalių savo srityje yra aukščiausia... ir kiekviena savo srityje veikia bei tvarkosi savarankiškai". Abi apima tuos pačius žmones, kurie vienu atžvilgiu priklauso bažnyčiai, o antruoju - valstybei. "Valstybė atveda žmogų iki Dievo problemos, - pastebi prancūzų sociologas Andre Latreille, - ir perleis ją Jį Bažnyčiai".

Bažnyčios ir valstybės uždavinių skyrimas nereiškia tų dviejų galių visiškai išskyrimo, o juo labiau priešingumo. Priešingai, reikalinga ir būtina jų santarmė, kad žemiški reikalai būtų palenkiami dieviškiems įstatymams. Bažnyčia turi teisę įsiterpti į žemiškų reikalų tvarkymą, jeigu jie užgauna tikėjimą ir dorą.

"Kai gyvenamasis momentas liečia tiksliai žemiškąją tvarką, Bažnyčia gali palikti klausimą spręsti politikos žmonėms, - sako popiežius Pijus XI. - Bet kada parlamentas ima spręsti žmogaus sielos klausimus, Bažnytinė vyriausybė turi duoti tam tikrų nurodymų".

Kristaus Valdovo šventė, paskelbta popiežiaus Pijaus XI 1925 metais, ir yra vienas iš tokių nurodymų. Nurodyta, kad pasaulinių valdovų totalistinis valdymas, kuris siekia užvaldyti ir žmonių sielas, yra nusikalstamas veiksmas. Sielos reikalai nepriklauso politikai, bet religijai. Kristaus gi religija saisto ir politika, nes ir ji turi būti klusni Viešpaties ir Valdovo valiai.

Orvidų muziejaus eksponatai Salantuose.

V. Kapočiaus nuotr.

Meno rinka: ne panacėja, bet būtinybė

Alis Balbierius

"Laissez faire" teoretikas, prancūzų ekonomistas, publicistas ir politikas, gyvenęs XIX amžiuje, Frederic Bastiat kadaise rašė apie neišvengiamą naudą, kurią gauna žmogus iš savo užsiėmimo: "Laivyno savininkas turi naudoti iš klijūties, vadinamos atstumu; žemdirbys - iš to, kas vadinamas alkiu; audėjas - iš šalčio; mokytojas gyvena iš tamsumo; juvelyras - iš puikybės; notaras - iš galimo nesąžiningumo, panašiai kaip medikas - iš žmonių ligų". Tačiau galima, kad laisvosios rinkos ir liberalizmo apologetai savo veikaluose retai teusimena apie meno vietą laisvosios rinkos visuomenėje, nors meno rinka yra tokia pat sena kaip ir kitos. Iš ko gali gauti būtina pragyvenimui naudą menininkas? F. Bastiat nuomone, juvelyras gyvena iš kitų puikybės. Tačiau geras juvelyras, be abejonės, yra ir menininkas. Jis sukuria ne tik puikybę, bet ir grožį, tačiau šiuo atveju vis viena dominuoja puikybė. Garsus (nebūtinai geras) šių dienų menininkas (dailininkas, skulptorius, fotografas), kurio kūriniai vertinami daugiaženkliais skaičiais, vis dėlto daugiau gyvena iš puikybės, nes meno vartotojas užsienyje dažniau perka tuos kūrinius, kurie yra brangūs, smarkiai reklamuojami ir, jo nuomone, tinka investuoti pinigams. Bet čia

slipi dar viena detalė - pirkėjui tas kūrinys dar turi patikti, jei jis bent kiek susigauja meno ženklu esmėje, o ne tik kainose.

Tačiau menas - labai įvairi prekė. Kaip nusipirkti teatro spektaklį, simfoninį orkestrą arba rašytojo dvasios energiją ir vaizduotę, ikūnyta jo kūrinio žodžiuose? Vien tik knygos ar bilieto į koncertą įsigijimu tos dvasinės energijos nenusipirksi, kad ir kiek galėtum mokėti. Menas yra specifinė prekė, kurios kūrėjas gali gyventi ne tik iš kitų puikybės, bet ir iš daug gilesnių dvasinių, estetinių, etinių pasakų. Tačiau, nepaisant šio specifiškumo, daugumoje meno sričių, ypač tu, kur kuriami gražūs, originalūs ir dvasingi "daiktai", galioja pasaulyje viešpataujantys laisvosios rinkos dėsniai. Žinoma, jei pats menininkas nori dalyvauti toje rinkoje arba tas dalyvavimas jam yra gyvybiškai būtinas. Gali būti (ir pasitaiko) menininku, kurie turi pakankamai pinigų ir kuria savo malonumui, saviraiškai, tačiau tai retokos išimtys. Normaliame pasaulyje meno rinka yra gerai suderintas mechanizmas, suteikiantis galimybę menininkui joje konkuruoti, o sėkmės atveju pragyventi ar net pasipelninti iš savo užsiėmimo.

I klausimą, kurį esu pateikęs ne vienam bičiuliui - ar yra Lietuvoje meno rinka, sulaukdavau įvairių atsakymų. Amžinatils

PRANCIŠKONŲ PAREIŠKIMAS KULTŪROS ŽIDINIO REIKALU

(atkelta iš 1 psl.)

Maspetho klebonu, pakartotinai yra jam sakęs, kad Viešpaties Atsimainymo parapija yra lietuvių, ir visais atvejais lietuviams turi būti teikiama pirmenybė. Jis tikisi, kad lietuvių bendruomenei perkėlus čia savo veiklą, atsigautų ir parapija, lietuviškos pamaldos. Dabar parapijoje lietuvių tik 5 proc.

Father Rooney kvietė vysk. Baltakį ir lietuvių bendruomenės atstovus atvykti ir apžiūrėti parapijos patalpų ir susipažinti su veikimo galimybėmis. Klebonas taip pat priminė, kad netoliese esantis tuščias trikampis žemės sklypas tiktų automobiliams pastatyti.

Vyskupo Baltakio paklaustas, ar parapija turi sportuojančio jaunimo, klebonas Rooney atsakė, kad parapijoje yra graži sportininkų grupė ir kad krepšinininkai naudojami netoliese esančia Liuteronų sale. Prieš savaitę vyskupas Baltakis gavo laišką iš Brooklyno vyskupijos kurijos. Jis prašomas painformuoti apie lietuvių pasitarimus su klebonu.

Turime pripažinti, kad, siekiant išlaikyti lietuvių išsivijoję, lietuviškos parapijos tebėra pagrindiniai lietuvių židiniai. Praktiškumas verčia mus glaustis prie lietuviškų parapijų, nors ne visiems iš jų gal būtų tai paranku.

KŽ Taryba grasina reikalą spręsti teisme, taip pat graso išreikauti iš teismo "injunction", tai yra nuosavybės pardavimo laikiną sustabdymą.

Taip reikalams susiklosčius, pranciškonai pakvietė du advokatus. Vienas jų rūpinasi mūsų Kennebunkport, ME, ir visos pranciškonų provincijos reikalais. Kitas yra Brooklyno dioce-

zijos oficialusis advokatas. Abu yra tos nuomonės, kad KŽ Taryba neturi jokių juridinių teisių į pranciškonų nuosavybę.

Brooklyno vyskupijos advokatas iš savo patyrimo nurodo vieną jo vestą bylą. Kai buvo parduota viena lenkų parapijos bažnyčia, parapijiečiai reikalavo, kad jiems būtų leista pasidalinti gautuosius pinigus, nes jie savo aukomis bažnyčią statė ir per eilę metų ją išlaikė. Parapijiečiai bylą teisme pralaimėjo.

Dar viena pastaba dėl "injunction". Vienas mūsų advokatų užsiminė, kad jei kaltintojas, norintis nudelsti nuosavybės pardavimą, reikalauja "injunction", tai, kaltinamajam prašant, teismas gali reikauti iš kaltintojo "bond" - užstato. "Bond" yra drauda, kuri garantuoja kaltinamajam nuostolio padengimą už patirtą kainos skirumą nuleidimo laiku. Tokia garantija - "bond" - esanti labai brangi. Pagal advokatą, jei nuosavybė būtų parduodama už \$3 milijonus, tai "bond" gali kainuoti apie \$1 mil.

Jūs esate Visuotinis Susirinkimas, jūsų balsai - Jūs - turite absoliučią galią nubalsuoti, ką Jūs norite ir įsakyti Tarybai tai vykdyti. Jūs esate tikroji jėga. Nuo Jūsų viskas priklauso.

Siūlau Susirinkimui:

Nepritarti bet kokiame Tarybos ėjimui į teismą su pranciškonais Židinio reikalu. Bylinėjimasis įveltų į bereikalingas išlaidas ir praturtintų vien tik advokatus.

Mes, pranciškonai, tarnavome New Yorko visuomenei 47 metus. Iki šiol tarp mūsų nėra buvę jokių nesutikimų. Dabar, kritišku laiku ir mums, ir Jums, bandykime spręsti reikalus realiai ir draugiškai.

tačiau galerijų savininkai teigia, kad ji beveik neprognozuojama. Tačiau ir tose galerijose dar retynė tokia menų rinkos detalė kaip aukcionas, įvairios tematinės komercinės parodos, siekiant pritraukti, agituoti potencialų pirkėją.

Kalbėdami apie meno rinką, beveik visi sutinkame, kad turime daug gerų menininkų - tapytojų, grafikų, skulptorių, fotografų, režisierių, poetų, kompozitorių ir t. t. Bet geras menas perkamas retokai, šių dienų

(mukelta i 4 psl.)

Bolševikų invazija ir liaudies vyriausybė

Vincas Krėvė

16

Klaipėdos kraštas, vadinamas Mažoji Lietuva, buvo atskirtas pagal Versalio sutartį nuo Vokiečių Reicho ir turėjo atitekti Lietuvai. Bet Lietuva tada buvo aljantų, kuriems vadovavo Prancišzija su Ž. Klemanso priežakyje, nemalonėje. Klemanso dėjo visas pastangas priversti Lietuvą susidėti su Lenkija ir viena valstybinę vienetą. Lietuvos tuometinei Vyriausybei teko sunkiai kovoti su šiuo Prancišzijos prievartavimu ir patirti daugelį skriaudų. Viena iš tokių skriaudų buvo ir nenoras Klaipėdos kraštą prijungti prie savo kamieno - Didžiosios Lietuvos. Klaipėdos kraštas buvo Prancišzijos okupuotas. Jį valdyti buvo paskirtas gubernatorius prancišzų pulkininkas Petisnė, labai nepalankiai Lietuvos atžvilgiu nusiteikęs, kaip didelis lenkų draugas.

Vyriausybė turėjo pakankamai žinių ir įrodymų, kad Klemanso rengiasi prijungti šį kraštą prie Lenkijos: neva tai turėjo būti priemonė paspausti lietuvių Vyriausybę nusileisti ir įsijungti į Lenkijos valstybę, prisilaikant dėsno "lygūs su lygiais", kurį skelbė ir palaikė visi Lenkijos sluoksniai, Lenkijos spauda ir lenkų Vyriausybė. Lenkai svajėjo apie senosios Rzeczpospolitos atgaivinimą senose sienose, kurias turėjo iki pirmo Rzespospolitos padalinimo.

Jei toji spaudimo priemonė nebuvo įgyvendinta tuojau, tai tik dėka Anglų ministerio pirmininko Loido Džordžio, kuris nemėgo lenkų ir nelaikė naudinga jų naudai skriausti mažą Lietuvą.

Bet pavojus buvo didelis ir tuo susirūpinusi buvo Lietuvos Vyriausybė, kurios priežakyje tuomet buvo Ernestas Galvanauskas. Jam pasisekė išjudinti ir dalį lietuviškos Klaipėdos inteligentijos ir įkalbėti prisidėti į kovą už Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos pagreitimą.

Abelnei Klaipėdos krašto gyventojai, dauguma jų, net lietuviškai kalbantieji, laikėsi gana abejingai ir dėl galimybės susijungti su Didžiąja Lietuva jokio džiaugsmo nerodydavo.

Nors Klaipėdos krašte iš pat pradžių buvo įsteigtas Šaulių sąjungos skyrius ir jos vadu buvo paskirtas klaipėdietis p. Bruvelaitis, bet tas skyrius buvo visai neskaitlingas ir nerodė jokių padidėjimo žymių. Todėl laukti, kad Klaipėdos krašto gyventojai patys imtųsi kovos priemonių dėl savo išlaisvinimo, nebuvo vilties. Ar Klaipėdos kraštas bus sujungtas su Lietuva, ar su Lenkija, ar pasiliks kaip atskiras vienetas - nesvarbu, nes tokia ar kitokia padėtis vis tiek laikina. Vėliau vis tiek Klaipėdos kraštas grįš prie Vokietijos.

Taip daugumas klaipėdiečių tuo metu galvodavo. Tai gerai žinojo ir Lietuvos Vyriausybė, ir Šaulių sąjunga, kuri tuomet vaidino Lietuvos gyvenime ir net jos politikoje nemažą vaidmenį.

Kai mūsų Vyriausybė gavo iš Paryžiaus aliarmuojančias žinias, kad Klaipėdos krašto prijungimas prie Lietuvos pakibo ore, jai pasisekė sulipdyti iš pačių klaipėdiečių, inteligentiškesnių lietuvių, delegaciją, kuri turėjo vykti Paryžiumi ir pareikšti, kad jie, kaip klaipėdiečiai, reikalauja, kad jų kraštas gautų galimybę susijungti su savo lietuvišku kamieniu - Didžiąja Lietuva. Priežakyje tos delegacijos buvo Simonaitis ir Stiklorius.

Sugrįžus delegacijai iš Paryžiaus į Kauną ir padarius pranešimą Vyriausybei, jos nariai buvo pakviesti į Šaulių sąjungos būstinę pasidalyti atvejais iš Paryžiaus išpuodžių.

Delegacijos nariai papasakojo, kad jiems buvo duota nedviprasmiškai suprasti, kad Klaipėdos kraštas nebus sujungtas su Lietuva, nes pastaroji dar nesusitvarkė. Jos gyventojai, kaip buvusi Rusijos dalis, nėra įpratę prie kultūringos tvarkos ir todėl būtų nedovanoti [na] atiduoti kultūringą Vokietijos kraštą Lietuvos žinion ir nuosavybėn. Kad Klaipėdos kraštas gaus savistovumo statusą ir patsai valdysis lenkų ir Prancišzų prižiūrimas.

Šiame pasikalbėjime iš Šaulių sąjungos valdybos dalyvavau aš, Klimaitis, Šaulių sąjungos ginkluotųjų jėgų viršininkas, prof. Vailionis ir prof. Graurokas. Buvo visi gerokai pritrękti ir nusiminę. Nepamenu kuris mūsų - Vailionis ar Graurokas - pareiškė, kad

klaipėdiečiams nieko kito nelieta, kaip ginkluotu sukilimu pasipriešinti Prancišzų vyriausybės klatai. Ji inspiravo ir organizavo lenkus Vilniaus kraštą užgrobti, dabar nori dar lenkams atiduoti ir Klaipėdos kraštą.

Klaipėdiečių delegacijos nariai pareiškė, kad būtų neprotinga griebtis prievartos: reikalo tuo nepagerintume ir nieko nepasiektume, tik veltui suerzintume ir įpykintume prancišzus, kuriems užtektų sukilimui numalšinti tų jėgų, kurias dabartiniu metu turi Klaipėdos krašte.

Nereikia nusiminti ir nustoti vilties. Ko jie neišgaus diplomatinio keliu, iškovos kultūrine veikla.

Maždaug tokios nuomonės buvo visi klaipėdiečiai, neišskiriant ir Stikloriaus, kuris nuo seniau buvo žinomas kaip karštas lietuvis ir veiklus patriotas.

Kol jie kalbėjosi su mumis, nė žodžiu neprisitarė delegacijos pirmininkas Simonaitis. Jis mane nuteikė gana nepalankiai ir savo išvaizda, ir savo laikysena. Stambus vyras, griežtų veido bruožų man atrodė, kad jis yra greičiau vokiečių negu lietuvis.

Tik mus įtikinėjant Stikloriui ir kitiems delegacijos nariams, kad jie laimėsia krašto laisvę ir jo prisiglaudimą prie Lietuvos, pagaliau prabilo ir jisai. Jo pasakyta kalba buvo maždaug tokio turinio. Jis netikis Klaipėdos krašto kultūrine veikla ir, jei tokia galimybė išsivystytų, - jos pasisekimu. Klaipėdos krašto lietuviai per ilgus amžius siela suvokieję, tapo net praktiškesni ir didesni materialistai negu vokiečiai. Jie sutikę įsitraukti į patriotinį darbą, bet tas darbas nebūtų nuostatus ir brangiai atsiųstų Didžiąja Lietuvai. Patriotinį lietuvių naudai [darbą] klaipėdietis supranta kaip galimybę šį tą pelnyti sau, isidėti [didesnį] ar mažesnį skaičių litų, kuriuos galima bus pakeisti vėliau į markes.

Su šia nuotaika reikia skaitytis. Be to, krašte yra stiprios vokiečių ir suvokiečių lietuvių politinės organizacijos, su kuriomis klaipėdietis praprato skaitytis, ir jei jos nepritar, tai [nepritar] ir klaipėdietis, net ir būdamas prisiglaudimo prie Didžiosios Lietuvos idėjai palankus. Klaipėdietis, kaip ir Reicho vokiečiai, yra disciplinuotas ir paklusnus valdžiai, o kol [kas] toji artimiausia valdžia,

(mukelta i 4 psl.)

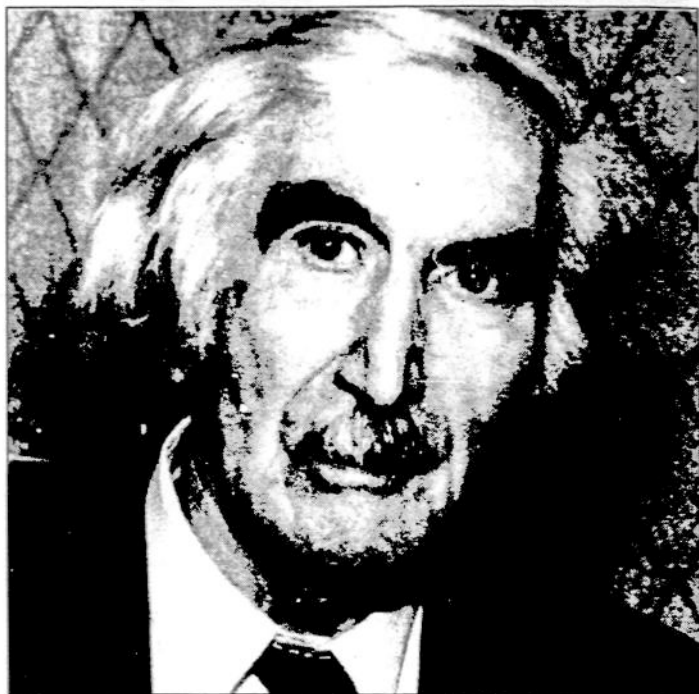
■ Aleksandras Solženicynas paskelbė įsteigęs kasmetinę premiją, kuria sieks atgaivinti rusų literatūros tradiciją. 25 tūkst. JAV dolerių premija bus finansuojama iš autorinio honoraro už "Gulago archipelagą". Visas už knygą gautas pajamas rašytojas nuo 1974 metų skiria sovietų politinių kalinių šeimoms padėti, o po SSRS žlugimo lešos buvo skiriamos daugiausia Rusijos kultūrai bei maždaug 1 tūkst. ligotų buvusių politinių kalinių remti. Naujoji garsaus 79 metų disidentu vardo literatūros premija, kaip sakoma pareiškime, bus skiriama už darbus, kurie padeda Rusijos visuomenei suprasti save pačią bei "yra svarbus įnašas į rusų literatūros tradicijų puoselėjimą".

■ Muncheno meno rūmuose - Ellsworth Kelly, amerikiečio tapytojo abstrakcionisto ir skulptoriaus, retrospektyva. 74 metų E. Kelly, laikomo vienu iškiliausių iš tebegyvenančių dailininkų, parodą parengė Gugenheimo muziejus.

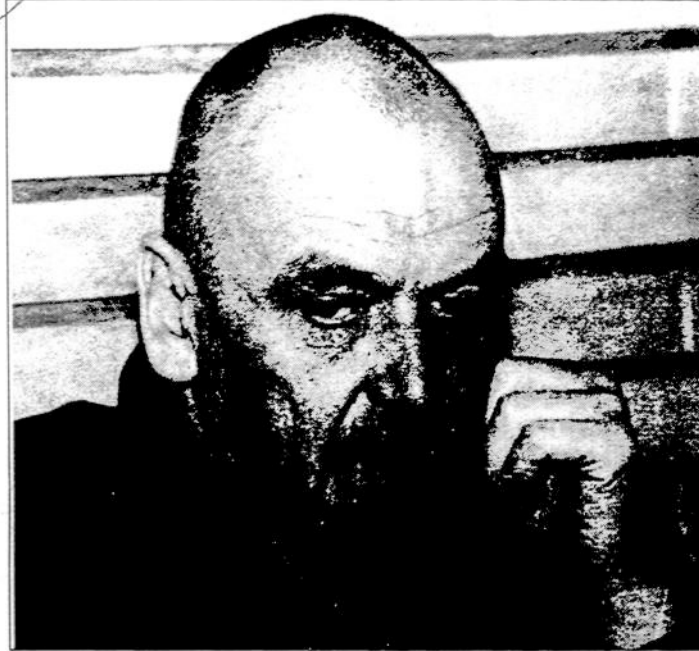
■ Minint 200-ąsias pirmojo šuolio parašytu metines, Pariziaus centre kartu su 76 parašytininkais nusileido ir prancūzų aktorius Jeanas Paulis Belmondo. Jis žemę pasiekė paskutinis. Įspūdingame pasirodyme dalyvavo Prancūzijos ginkluotųjų pajėgų parašytininkai.

■ Geriausių 1997 metų gamtą fotografuojančių menininkų pripažintas suomis Tapanis Raesaenas. Jam paskirta premija "Wildlife Photographer of the Year" - 15 tūkst. svarų sterlingų. Apie tai Londone paskelbė konkurso organizatoriai - specializuotas žurnalas "BBC Wildlife Magazine" ir Londono gamtos muziejus. Suomio nuotraukoje užfiksuota iš vandens su žuvimi snape išneriant ir vandens purslų apgaubta žuvedra.

Lietuvos žmonės

Vilnietis profesorius Levas Vladimirovas šiemet atšventė 85-erių metų sukaktį. Didžiąją savo gyvenimo dalį profesorius paskyrė Vilniaus universitetui, į kurį atėjo pokario laikotarpiu. Jo pastangų dėka Vilniaus universitete buvo įkurta Bibliotekinių mokymų katedra, kuri dabar peraugo į Komunikacijos fakultetą. Jis suformavo lietuviškąją knygotyros mokyklą, šešerius metus vadovavo Jungtinių Tautų Organizacijos bibliotekai ir ją kompiuterizavo. L. Vladimirovo pastangomis iš Odesos (Ukraina) universiteto į Lietuvą buvo sugrąžintas M. Mažvydo "Katekizmo" titulinis puslapis.

Vienas žymiausių Lietuvos teatro režisierių Eimuntas Nekrošius. V. Inčiūtės nuotr.

Kuršių mariose - ekologinė "bomba"

Klaipėdoje, AB "Laivitė" akvatorijoje, prieš ketverius metus uraganinės audros metu nuskendo Lietuvos jūrų laivininkystės plau-

kiojančios mechaninės dirbtuvės, prilygstančios nemažam laivui, užimančiam net 150 metrų (nukelta į 5 psl.)

Meno rinka: ne panacėja, bet būtinybė

(atkelta iš 3 psl.)

vidutinis pilietis ar verslininkas savo biurui ar butui papuošti mieliau perka kokį nors vietinį kičą ar spalvingą užsieninę reprodukciją, nesuvokdamas, kad už tą pačią kainą gali įsigyti iš tiesų originalų kūrinių. Skeptikas pasakytų, kad taip buvo ir bus. Ir Lietuvoje, ir kur nors Amerikoje, kur toji meno rinka banguoja į plati jūra. Tačiau pirkėjo problema posovietinėse šalyse vis dėlto sudėtingesnė negu gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio. Tie žmonės, kurie mielai pirktų gerus kūrinius, šiam tikslui dažniausiai neturi pinigų. Tie, kurie turi, dažniau pasikliauna savo "skoniu", t. y. to skonio nebuvimu ir perka šlamštą. Pasitaiko ir išimčių, kada koks nors nuvorišas ateina į meno galeriją ir prašo patarti, kokį ir kokio autoriaus paveikslą būtų geriausia pirkti.

Nors mūsų dar besiformuojančioje meno rinkoje labiausiai domimasi dailė, dar negalima teigti, kad toji rinka jau yra. Meno rinkos pilnatvę apsprendžia ne tik pirkėjų gausa, bet ir kiti požymiai. Kaip minėjau, rinkos gyvybę įrodo nuolatiniai kūrinių aukcionai, reklama per masines informacijos priemones, taip pat tam tikras "meno mylėtojų" sluoksnis, kuris užsilms meno kūrinių pardavimu. Tačiau šis meno verslininkų sluoksnis dar labai "plonas", peršviečiamas, o jų veikla stichiška, paremta ne žiniomis ir įgūdžiais, bet dažniau intuityja. Parodoksalu - turime daug gerų menininkų, bet neturime meno

vadybininkų kastos. Štai dar viena problema, stabdanti meno rinkos plėtotę šalyje, o labiausiai - už jos sienų. Taip pat meno rinka, kaip ir bet kokia kita, negali veikti be jai būdingos reklamos ir informacijos. O informacijos apie menininkus ir jų kūrinius, nekalbant jau apie preliminarines jų kūrinių kainas, beveik nėra. Dažniausiai ir neišku, kur ir kaip ją rasti.

Vaizduojamojo meno sritis yra ir fotomenas. Mūsų fotomenininkai dažnai dalyvauja tarptautinėse parodose užsienyje, pelno daug medalių, garbės vardų, kitų apdovanojimų. Tačiau ar jų kūriniai perkami čia ir ten? Pasirodo, kad beveik ne. Šalia garbingo lygio visuomeninės tarptautinės fotografijos meno veiklos dar egzistuoja plati fotomeno rinka, į kurią mūsų garsieji fotografai dar neprasisveržia. Užsienio rinkoje meninė fotografija ir paveikslas yra labai panašios kainos objektai, fotografijos ten įvertinamos keturženklėmis sumomis. Lietuvos "rinkoje" meninė fotografija, regis, retsykiais parduodama vidutiniškai už 100 dolerių. Parduodama ir pigiau, bet retai, palyginus su tapyba ar grafika. Tuo tarpu komercinės fotografijos jau parduodamos leidiniams ar užsakovams du-penkis kartus brangiau. Gal galima tokią būklę paaiškinti žema visuomenės fotografine kultūra ir fotomeno rinkos tradicijų stoka, tačiau vargu ar nuo to kas pasikeis.

Vienas pažįstamas rašytojas kartą labai lakstė po bibliotekas. Ko gi jis ten bėgiojo? Pasirodo,

Britų tarybai Lietuvoje - penkeri

Vilniaus paveikslų galerijoje spalio 28 d. surengtos iškilios penktosios Britų tarybos veiklos metinės paminėti.

Tarp garbingų minėjimo svečių buvo Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas, Jungtinės Karalystės ambasadorius Vilniuje Thomas Macan, Britų tarybos direktorius Baltijos šalyse Ian Stewart, Lietuvos aukštųjų mokyklų rektorai, kultūros veikėjai, verslininkai.

Pagrindinė Britų tarybos ats-

tovybė Baltijos šalims įsikūrusi Rygoje. Nuo 1992-ųjų Lietuvoje veikia Britų tarybos švietimo ir informacijos centras, čia įsteigta biblioteka. Vilniaus Mokytojų namuose įsikūrusio centro specialistai drauge su Lietuvos švietimo ekspertais parengė ir įgyvendina anglų kalbos mokymo programas bei atskirus projektus.

Britų taryba koordinuoja Jungtinės Karalystės Vyriausybės sti-

(nukelta į 5 psl.)

Bolševikų invazija ir liaudies vyriausybė

(atkelta iš 3 psl.)

kurios dar linkęs klausytis, yra Reicho vyresnybė. Į dabartinę padėtį žiūri kaip į laikiną padėtį, ir kas ji laikinai valdys - prancūzas, lenkas ar didžlietuvis - jam vis tiek, nes jis yra įsitikinęs: vėliau ar anksčiau jis grįšias į Reicho prieglobstį, kuriame jis jautėsi nebloginai, netgi turėjo tam tikras privilegijas, kurių neturėjo paprastas Reicho ūkininkas.

Jis, Simonaitis, pritaria sukilimo organizavimui ir manąs, kad kitu atveju Lietuvos reikalas bus prakištas. Tik organizuoti sukilimą ir jį įvykdyti [turi] Šaulių sąjunga savo jėgomis, savais Didžiosios Lietuvos žmonėmis, suprantama, viską atliekant klaipečių vardu. Tam reikalui turėtų Šaulių sąjunga sudaryti atitinkamą reprezentacinį organą vien tik iš neskaitlingos, bet nusistačiusios rizikuoti Klaipečios krašto lietuviškos inteligentijos, kurios, tikisi, pakankamai atsiras, kaip atsirado žmonių šiai didelei delegacijai sudaryti.

Organizuodami tokios rūšies "klaipečių" sukilimą, neturime užmiršti, kad, be vokiškų politinių organizacijų, kurios gali net ginklu pasipriešinti, Klaipečios krašte yra keli šimtai vietinės ginkluotos policijos, kuri yra Prancūzų žinioje, jų komisaro Petisnė rankose.

Todėl pirmiausia Šaulių sąjunga turi šiuo reikalu susitarti su Reicho vyriausybe ir gauti iš jos pritarimą. Jeigu tai pasisektų, nei vokiškos politinės organizacijos nepajudėtų, atbulai, nors ne viešai, bet paremtų, nei policija [ne]parodytų pasipriešinimo norą.

Vokiečiai šiandien jaučiasi pažeminti, pikti, dega neapykanta nugalėtojams, ypač Prancūzams, ir, jo manymu, sutiktų su tuo ir įsakyti, kad nei tos organizacijos, nei policiją nesikištų į konfliktą tarp sukilėlių ir prancūzų. Vokiečiai, jo manymu, tai padarytų be kitų sumetimų, vien iš noro įgnybti prancūzus ir sudaryti jiems nemalonumų.

Nenorįs kalbėti kitų vardu, jis turįs pareikšti, kad patsai neatsisako ir neatsisakys prisidėti prie drąsiausių Šaulių sąjungos sumanymų tuo atveju, negalvodamas apie pasėkas.

Po Simonaičio prakalbės ir kiti delegacijos nariai pareiškė, kad jie irgi neatsisakys bendradarbiauti su šauliais, ir jei tikrai atsiras reikalas, dės pastangas pritraukti bent į reprezentatyvinį organą

visas geriausias Klaipėdos krašto intelektualines jėgas.

Tuo mūsų bendras posėdis pasibaigė. Atsisveikindami pareiškėm padėką klaipečių atstovams ir pasižadėjom, kad juos painformuosime apie mūsų sumanymus Klaipėdos reikalo atžvilgiu.

Mus visus stipriai paveikė Simonaičio kalba ir čia pat nutarėm neatidėlioti reikalo ir pradėti ta kryptimi veikti.

Kadangi tuo metu pasitaikė Kaune Bruvelaitis, Šaulių sąjungos Klaipečios krašte viršininkas, tuojau pasižadėm pasitarti su juo ir patikrinti, kiek, jo manymu, buvo tiesos Simonaičio žodžiuose, kuriais apibūdino klaipečių nuotaikas ir Vokiečių vyriausybės įtaką Klaipečios krašte.

Bruvelaitis, jaunas žmogus, kupinas energijos ir pasišventimo, nieko sau neieškas ir jokiais asmeniais savanaudiškais reikalais nesirūpinas, buvo kaip ir gyvas prieštaravimas Simonaičio apibūdinimui abelnai lietuvių klaipečių. Bruvelaičio pažiūros nebuvo tokios pesimistiškos, bet jis irgi pripažino Simonaičio dėsni, kad vokiečių organizacijos Klaipečios krašte yra ir turi didelės įtakos ir visus klaipečius be išimties ir būtų gerai jas pritraukti savo pusėn. Bet patriotiškai nusiteikusių Klaipečios lietuvių, kurie galėtų aktyviai prisidėti, be abejo, būtų per mažą, kad sukilimo sumanymas pasisektų.

Likę vienai, tarėmės, kas daryti. Visų trijų manymu, aš turėjau eiti pas ministrį pirmininką painformuoti jį apie mūsų su klaipečiais [susitikimą] ir iš čia kilusį sumanymą inscenizuoti krašto ginkluotą sukilimą.

Kapitonas Klimaitis tuo reikalu turėjo nueiti pas krašto apsaugos ministrį Sližį.

Iš klausęs mano pranešimą, p. Galvanauskas pareiškė, kad šiuo metu jis kalbės kaip Galvanauskas, o ne kaip ministris pirmininkas. Jis visai sutinka su tuo, kad šiandien Klaipečios krašto prilygimo prie Lietuvos klausimas yra tikrai katastrofiškoje padėtyje. Jis būtų seniai išrištas lenkų naudai, kaip yra nusistatęs lenkų apsuptas Klemanso. Lenkai moka veikti per moteris, per gražias moteris, kurioms vyrai, ypač senyvi, [kaip] Klemanso, nepajėgia atsispirti. Jei lenkų sumanymas neįvykdytas, tai tik todėl, kad tam priešinasi anglų ministris pirmininkas Loidas Džordžas, kuris neapkenčia lenkų. Bet tikėtis, kad jis pagaliau nenusileis Klemanso, negalima.

Jis, Galvanauskas, visai pritaria Šaulių Sąjungos vadovybės sumanymui, nes tik tuo būdu Klaipečios krašto reikalas pakryptų Lietuvos naudai. Bet reikia pagalvoti, ir gerai pagalvoti, ar šis

sumanymas gali pasisekti ir kurias pasekmes turėtų Lietuvos bylai su lenkais ir abelnai ar neatsilieptų Lietuvai tragiškai, jei net sumanymas pasisektų.

Jis, kaip Galvanauskas, nuoširdžiai tam reikalui pritaria, bet kaip ministris pirmininkas turi pasiinformuoti pas Prezidentą ir pasitarti su savo kolegomis Ministrių Tarybos nariais.

Jis gali dar šiek tiek pažadėti, kad stengsis remti mūsų sumanymą. Su Prezidentu jis pasikalbės neatidėliojant, o su ministrais ryt vakarą, kada bus Ministrių Tarybos posėdis, ir kurio dienotvarkė šis klausimas bus įtrauktas. Paprastai posėdžiai baigiasi apie vienuoliktą valandą nakties, todėl prašo maždaug šiuo laiku ateiti pas jį ir raštinę, ir tada jis jau galės mums pranešti Ministrių Tarybos nusistatymą.

Tuo mano pasikalbėjimas pasibaigė.

Kapitonas Klimaitis, sugrįžęs iš Krašto apsaugos ministerijos, pareiškė, kad jam pasisekė rūpimu reikalu pasikalbėti su Sližiu ir viceministru Papečkiu.

Sližys griežtai priešingas, kad Šaulių sąjunga kištųsi į politikos reikalus. Kol jis yra krašto apsaugos ministris ir atsako už Lietuvos saugumą, jis neprileis, kad Šaulių sąjunga, esanti jo priežiuroje, turėtų vykdyti panašios rūšies avantiūras.

Papečkys gi yra palankiai nusiteikęs ir ministerio nusistatymą linkęs yra aiškinti nepalankia nuomone ir nepasitikėjimu Šaulių sąjungos vadovybe, ypač jos pirmininku Krėve. Bet mano, kad jam, Papečkiui, pasiseks nuteikti ministrį palankiau.

Vienuoliktą valandą vakaro mes buvome jau ministerio pirmininko laukiamajame kambary. Ministrių Tarybos posėdis dar nebuvo pasibaigęs, ir mums teko palaukti apie pusvalandį, kol pradės skirstytis.

Buvome pagaliau pakviesti į posėdžių salę, kur mūsų laukė, be ministerio pirmininko E. Galvanausko, dar Sližys, krašto apsaugos ministris, p. Lipčius, Vidaus reikalų ministerijos atstovas, ir p. Klimas, užsienio reikalų viceministras.

Mums įėjus, prabilo Galvanauskas, kuris, pabrėždamas, kad jis kalba Ministrių Tarybos vardu, pareiškė:

1. Ministrių Taryba nėra vieno nusistatymo dėl Klaipečios krašto išvadavimo sukilimo keliu, todėl už šios rūšies įvykių nesiima atsakomybės ir palieka visą reikalą Šaulių sąjungos iniciatyvai.

(Bus daugiau)

Poeto Bernardo Brazdžionio viešnage Lietuvoje šių metų vasarą

Su juo kalba Los Angeles Lietuvių radijo korespondentas Vytas Šeštukas

1997 m. rugpjūčio 30 dieną Los Angeles Lietuvių Radijo studiją aplankė garsusis mūsų tautos poetas Bernardas Brazdžionis pasidalinti įspūdžiais su radijo klausytojais ir spaudos atstovais apie dviejų mėnesių kelionę po Lietuvą.

Prieš pradėdamas su poetu pokalbį yra pravartu grįžti prie "Draugo" (Mokslas, Menas, Literatūra), liepos 26 dienos numerio, kur buvo spausdintas Vytauto Kubiliaus straipsnis "Poetas, krovęs laisvės kraštą".

Šiame straipsnyje V. Kubilius prisimena apie savo paskaitą, skaitytą birželio 4 d. Vytauto Didžiojo Universiteto didžiojoje salėje, Kaune, vykusioje B. Brazdžionio kūrybos vakare, kuris buvo skirtas atšvęsti poeto B. Brazdžionio 90 metų amžiaus sukaktį. Štai dalis tų reikšmingų V. Kubiliaus žodžių, pasakytų minėjimo metu:

"Bernardo Brazdžionio poetinėje žodyje tėvynės likimas atsiveria kaip alimanti žaizda. Tos žaizdos neprisidengia ir nenutildo Amerikos dangoraižiai ir Kalifornijos palmių šnarsys. Įsipareigojimas kalbėti pavergtos tautos vardu suteikia didžiulį moralinės ir emocinės jėgos potencialą. Poeto ir tautos tapatybė tampa lemtingu kūrybos principu. "Kai tu verki, ir aš verkiau parpuolęs, kai tu meldeisi, ir aš kartu meldžiausi", - rašė poetas. Jis jautėsi esąs tautos pranašas:

*Ir iškėliau rankas aš į dangų -
Pilnos rankos prikrito žvaigždžių!
Ir jas jums dalinu, broliai brangūs,
Jums dainuoju, ką amžiuos girdžiu."*

Vytas Šeštukas: Laba diena, pone poete Brazdžionai! Sveiknam sugrįžusi. Ir ačiū, kad apsilankėte mūsų radijo valandėlės įrašo studijoje pokalbiui apie keliones po Lietuvą.

Bernardas Brazdžionis: Laba diena jums. Ir ačiū jums už pakvietimą pakalbėti ne dabar labai populiariam politiniam, o literatūriniam temom.

Man ypač malonu, kad ir ten, Lietuvoje, ir čia, Los Angeles, esu sveikinamas sugrįžęs. Todėl visur jaučiuosi savas ir esąs namie. Prieš porą metų Lietuvoje kažkas paklausė: "Ponas poete, tai kur jūs dabar gyvenate: Lietuvoje ar Kalifornijoje?" Atsakiau: "Gyvenu Lietuvoje, o vasarą Kalifornijoje".

- Įdomu, kiek laiko šiais metais praleidote Lietuvoje ir ką ten veikėte? Ar sėdėjote vietoj, Kaune, kur esat atgavę savo namus, ar lankėte gimines, draugus, pažįstamus ir kokias tikslas teko pakeičiauti, kokias vietas aplankėte?

- Va, turiu parsivežęs dviejų mėnesių viešnagės kelionių lankstinuką, kur Lietuvos žemėlapyje sužymėti lankymosi taškai. Matot...

200 litų sušvytės lapkritį

Lietuvos bankas tikisi, kad lapkričio mėnesį pavyks į apyvartą išleisti naujus 200 litų banknotus. Tikimasi, kad didesnio nominalo kupiūros padarys šalies pinigų sistemą efektyvesnę. Pagal vertę dabar didžiausio nominalo nacionalinės valiutos - 100 litų - kupiūros sudaro daugiau kaip 70% visų cirkuliuojančių

Britų tarybai Lietuvoje - penkeri

(atkelta iš 4 psl.)

pendijų bei "Know How" fondo stažuotojų programas - per penkerius metus galimybė tobulintis Didžiojoje Britanijoje pasinaudojo apie šimtą Lietuvos piliečių. Ši institucija žinoma ir kaip kultūros programų rėmėja, padedanti užmegzti ryšius tarp Didžiosios Britanijos ir Lietuvos meno organizacijų.

ELTA

ISISIŪBUOJA ŽEMĖS REFORMA

(atkelta iš 1 psl.)

įsisiūbuoja. "Sustabdžius žemės ir kito išlikusio turto grąžinimo įstatymą, dirbame pagal principą: visas dėmesys tiems darbam, kurių įstatymai nedraudžia. Tai - žemės matavimas, režinių kaimų kartografavimas ir kiti. Todėl šiais metais pada-

apvyartoje pinigų ir nepatenkinti augančios ekonomikos, didėjančios grynųjų pinigų apyvartos poreikių. Tokia disproporcija viso bankų sektoriaus mastu didina pinigų gamybos, jų apdorojimo, pervežimo ir kitas išlaidas. Nuo 1993 metų net 5 kartus padidėjęs vidutinis darbo užmokestis irgi turi įtakos banknotų naudojimui.

Naujuosius litus pagamins viena geriausių pasaulyje pinigų spaustuvų, spausdinanti ir Vokietijos markes. Todėl 200 litų banknote panaudotos naujausios pinigų apsaugos nuo padirbinėjimo priemonės. Pirmą kartą lito istorijoje 200 litų banknotas turi ženklą akliems. Specialius ženklus nematantiems turės ir 10 bei 20 litų naujos laidos banknotai, kurie apvyartoje turėtų pasirodyti iki šių metų pabaigos.

ryta darbų ne mažiau kaip pernai. Iki rugsėjo 1 dienos vietose paženklinoti 5,109 žemėnaudos sklypai arba patenkinta 88,9% visų prašymų žemę išmatuoti dar šiais metais. Ypač sparčiai žemę grąžinama Pašėvės, Kauno, Marijampolės apskrityse".

ELTA

ti dar daugelį šimtų metų. O jau gėlių, gėlių - be saiko, be galo!..

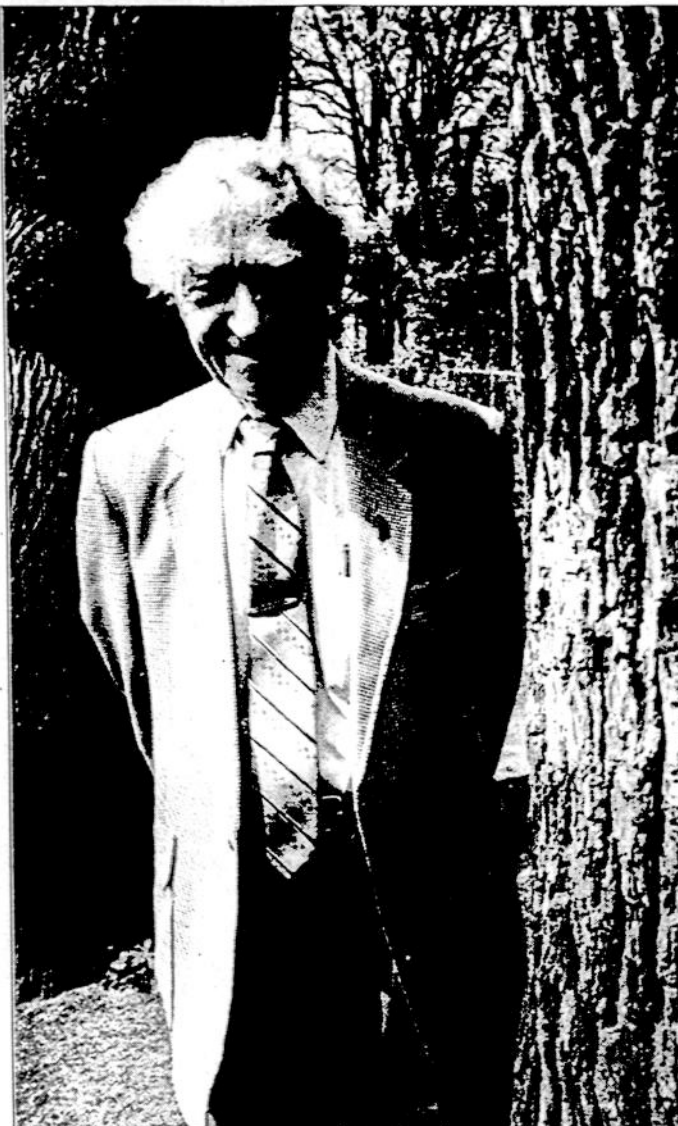
- Daugumai, kiek teko girdėti, didžiausią įspūdį paliko koncertas Pažaislio vienuolyne. Kodėl?

- Todėl, kad jį matė ir girdėjo daugiausia žiūrovų. Pažaislio

pabaigos kūrinius, kur finalui buvo palikti patys geriausi (Budriūno kantata ir kt.).

- Atrodo, kad visų minėjimų kulminacinis taškas ir bus Pažaislio koncertas...

- Masinių žiūrovų atžvilgiu -

Bernardas Brazdžionis

koncertą ir visą programą rodė Lietuvos televizija. Toji programa buvo Pažaislio muzikinio festivalio dalis. Viso festivalio dirigentai ir atlikėjai bei atliekami kūriniai čia būna ne tik Lietuvos, bet ir pasaulinės garsonės. Šio vakaro programoje nebuvo nei Bethoveno, nei Chopino, nei Schuberto...

Bet publika žinojo, kur eina. Į Pažaislio vienuolyno kiemą susirinko tūkstančiai. Ir nenusivylė. Autoriui irgi teko gerokai paplušėti, nes daug kas atsinešė naują knygą "Šiapus ir anapus mūsų laiko" ir norėjo gauti autografa.

- Atsiprašau, įsiterpsiu. Gal susitikimuose ir kitur autografo mėgėjų netrūko?

- Netruk. Visur knygą buvo galima įsigyti, ir šimtas ar pora šimtų egzempliorių išėdavo tuojau pat pas skaitytojus - poezijos mėgėjus.

Baigiant apie Pažaislio koncertą, noriu pridurti: gaila, kad televizijos laida buvo nutraukta po valandos transliavimo, kaip buvo susitarta, ir tik Pažaislio gyvi dalyviai tematė ir tegirdėjo

gal ir taip, bet turinio ir įvairumo bei įdomumo atžvilgiais su sausakimšai prisirinkusiomis salėmis programos pakiliai praėjo ir Vytauto Didžiojo universitete, ir Vilniaus menininkų rūmuose, ir Šiauliuose, ir Biržuose, ir Naujojoje Akmenėje, ir kt.

- Girdėjau, kad Vytauto Didžiojo universiteto programoje dalyvavo ir kalbėjo pats universiteto rektorius; garsus literatūros profesorius aptarė naują knygą: iš jos skaitė garsioji aktorė Rūta Staliliūnaitė; i Vilniaus menininkų rūmuose susitikimą atsilankė ir kalbėjo Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis, kai kurie Seimo nariai - politikieriai, sveikino ministeriai, ne viename mieste daug prisidėjo burmistrai, miestų savivaldybių nariai...

- Ko jie iš poeto norėjo? - Nežinau. Ko iš poeto galima norėti? Nieko!

Keliose vietose žmonės yra pasakę: "Ponas poete, jeigu esi pavargęs ar užkimes, nekalbėk, tik pasirodyk, kad esi gyvas, ir mums bus gana". Ir rodžiasi visiems, ir atrodo, visiems buvo linksma ir smagu.

- O su giminėmis, senais kaimynais, draugais ar teko susitikti? Kokie buvo geriausi Jūsų klausytojai?

- Iš tikrųjų, geri buvo visi klausytojai, kas tik atėjo. Tačiau mums, išeivijos žmonėms, geriausia susikalbėti su tais, kurie patys yra buvę toli nuo tėvynės, Sibiro tremtiniai ar vidiniai rezistentai. Su "senais draugais" jau irgi nelengva susitikti, nes kiekvienais metais jų vis mažiau ir mažiau. Jeigu prieš septynetą metų išėjęs prieš auditoriją galėjau pradėdamas programą pasidžiaugti ir pasakyti: kaip malonu, kad čia tiek daug matau "tetų" ir "dėdžių" - tai šiandieną "tetų" ir "dėdžių" jau retai besimato, gi salę užpildo jau jų penkiasdešimtmečio sulaukę jų vaikai.

- Kelionės, be abejo, išvargino: ir susisiekimo priemonės ne visada patogios, ir nakvynės ne visur viešbučiuose... Ar keliaudavo kartu ir žmona?

- Koks klausimas! Žinoma, keliau! Abu kartu keliaudavom. Vienas jokių būdu nebūčiau ištvėręs...

- Ačiū žmonai, kad kartu keliau, kad padėjo, ačiū, kad abu ištvėrėte. Savo ir visų klausytojų vardu linkiu pailsėti, nors karštis irgi vargina. Sėkmingų atostogų, kaip sakėt, Kalifornijoje, kuri netrukus irgi turėtų atvesti.

Baigdami dėkojame poetui Bernardui Brazdžioniui už įdomų pokalbį.

O vėliau norėtume išgirsti iš poeto ir ateities kelionių į Lietuvą įspūdžius.

Kuršių mariose - ekologinė "bomba"

(atkelta iš 4 psl.)

krantinės. Tačiau tik dabar paaikškėjo, kad visą tą laiką Kuršių marių vandenį rūdija ne tik dirbtuvės buvę instrumentai...

AB "Laivitė" gamybos direktoriaus Sigito Senkaus teigimu, imonė pasamdė narus, kurie atidžiai apžiūrėjo šį kelis šimtus tonų sveriantį skenduolį.

Narai aptiko, kad dirbtuvių tankuose yra daug kuro ir tepalo. Be to, paskandintose statinėse yra net keletas tonų dažų.

Gamybos direktorius Sigitas Senkus teigė, kad visa tai, metalai įveikus korozijai, gali išsiliesti ir sukelti ekologinę katastrofą ne tik Klaipėdos jūrų uosto akvatorijoje, bet ir Kuršių mariose. Šią uždelsto veikimo ekologinę "bombą" ne kartą apžiūrėjo aplinkos apsaugos specialistai, ekspertai, tačiau viskas tuo ir baigėsi.

Dabar visi tyli ir... laukia. Tikriausiai audros, kuri bet kada gali sukelti ekologinę nelaimę Klaipėdoje.

A. Liukpetris

DARBININKO

prenumerata priimama
tel.: (718) 827-1351

Dienraščio "Draugas" renginiai Chicagoje ir kitur

Dienraštis "Draugas", kuris, kaip žinome, yra leidžiamas Chicagoje, yra sudaręs renginių komisiją, kuri gana dažnai surengia pramogas, balius ar koncertus dienraščio naudai. Rugpjūčio pradžioje buvo taip vadinama "vasaros šventė", o rugsėjo 21 d. įvyko metinis balius gana puošnioje Martinique salėje, kuris sutraukė apie 500 svečių.

Šio komiteto pirm. Marija Remienė jau anksčiau pakvietė tris menininkus iš Lietuvos: solistus - Aušrą Cicėnaitę ir Vaidą Vyšniauską bei pianistę Eugeniją Kuprytę pakoncertuoti įvairiuose JAV miestuose. Svečiai savo viešnagės koncertus pradėjo spalio 4 d. nuo Lemonto. Sekančią

dieną, spalio 5-tą, jie pasirodė Jaunimo Centre Chicagoje, kur jų klausėsi apie 400 žmonių (įskaitant ir Lemontą, juos girdėjo daugiau negu 600 tautiečių). Turėdami laiko prieš savo kelionę į Los Angeles (ten jie pasirodė spalio 12 d.), spalio 8-tą kauniečiai dainininkai (iš Kauno Muzikinio teatro) padainavo trečiadieninių popiečių metu Chicago "Seklyčioje".

Iš Los Angeles svečiai buvo nuvykę į Clevelandą, Detroitą, o savo vizitą JAV baigė lapkričio 5 d. koncertu St. Peterburgo lietuviams. Aušrą Cicėnaitę ir Vaidą Vyšniauską buvo jau gerai pažįstami Chicago lietuviams. Pirmasis čia jau yra dainavęs tri-

juose Chicago Lietuvių operos pastatymuose, įskaitant ir Banaičio operą "Jūratė ir Kastytis". Aušra irgi pasirodė šioje operoje, gražiai sudainuodama Rūtelės partiją.

Savo koncertus Lemonte ir Chicagoje svečiai pradėjo skambia daina "Kur giria žaliuoja". Pirmoje dalyje jie dainavo lietuvių kūrinius, o antroje atliko arijas iš operų ir miuziklų. Kadangi Kaune jie dainuoja kartu, tai jų pasirodymuose jautėsi puikus susidainavimas, gera vaidyba bei kiti reikalingi scenos priedai. Publika jiems daug plojo ir kvietė bisui.

Ed. Šulaitis

IŠ VISUR

- Šiauliečių menininkų savaitę Chicagoje surengė Balzeko Lietuvių kultūros muziejus. Tos savaitės metu buvo atidarytos dvi parodos: spalio 17 d. dail. Aušrinės Marcinkevičiūtės paroda "Oda ir žolė", spalio 19 d. Algirdo Musneckio fotografijų paroda "Senosios Šiaulių kapinės".

- Mokslo ir kūrybos simpoziumo pokylis rengiamas lapkričio 29 d. Lexington House puotų salėje, Hickory Hills, IL. Jo ruošos reikalais rūpinasi Irena Kerelienė su talkininkėmis Nijole Maskaliūniene ir Dalia Dundziliene. Šokiams gros "Nemuno" orkestras.

- Lietuvių Operos metinis pokylis įvyks lapkričio 15 d. Chicago Jaunimo Centro didžiojoje salėje.

- Lietuvių fotografijos 26-osios parodos atidarymas įvyko spalio 24 d. Chicago Jaunimo Centro Čiurlionio galerijoje. Parodą rengė Budrio Lietuvių foto archyvas.

- Keliaujančios parodos atidarymas įvyko spalio 26 d. Chicagoje, Balzeko Lietuvių Kultūros muziejuje. Ten taip pat vyko susipažinimas su pirmąja lietuviška knyga Amerikoje ir dr. Leono Gerulaičio paskaita "The first Lithuanian book in print". Mažvydo giesmės iš Katekizmo giedojė Lietuvos Vyčių choras.

- Dr. Aleksandras Plateris, teisininkas, visuomenininkas, žurnalistas, spalio 14 d. mirė Washington, DC. Nuo 1958 m. Washington dirbo JAV gyventojų statistikos įstaigoje. Anksčiau reiškėsi skautų organizacijos vadovybėje, išeivijos teisininkų draugijoje, bendradarbiauvo Lietuvių Enciklopedijoje.

- Dr. Domas Kaunas ir Silvija Vėlavicienė spalio ir lapkričio mėnesiais su "Mažvydianos" paroda keliauja po didesnius Amerikos lietuvių telkinius: New York, Los Angeles, Detroit, Cleveland, Boston, Toronto, Philadelphia, Washington, DC, New Haven.

- "Ateities" savaitgalis vyko lapkričio 8-9 dienomis Ateitininkų namuose Lemont, IL. Specialiai iš Lietuvos atvyko naujasis Ateitininkų Federacijos pirmininkas Vygantas Malinauskas ir Lietuvos jaunųjų krikščionių demokratų pirmininkas Artūras Vazbys.

- Jonas Žukas, vargonų virtuožas, lapkričio 12 d. šventė 90-ąjį gimtadienį.

- Lietuvių Tautinių šokių institutas išleido išeivijos lietuvių choreografų biografijų ir sukurtų šokių rinkinį "Mūsų šokių audynis". Šią knygą galima įsigyti per LTŠ Instituto išdininkę Redą Pliūrienę, 1927 West Blvd., Racine, WI 53403.

- Toronto, Ont., Kanadoje, Maironio lituanistinėje mokykloje 1997-1998 mokslo metams užsiregistravo 240 vaikų.

- Aktorė Alida Vitaitė, vaidinusi "Antro kaimo" spektakliuose, su INTEL bendrovės pakuviu Chicago teatru spalio 10 d. išskrido į Puerto Rico. Iš ten gastroliuos Airijoje, Anglijoje, Vokietijoje, Filipinų ir Malajų salose, Hong Konge.

- Dainos ir fortepijono koncertas spalio 19 d. vyko Lietuvių Dailės muziejuje, Lemont, IL.

Šlaitytojai rašo
"Darbininkai"

Prezidentiniai rinkimai

Man vis tiek gaila, kad Liucijai Baškauskaitė neleidė kandidatuoti tik dėl to, kad ji atsisakė atsakyti JAV pilietybės. Valdas Adamkus jau esąs pasakęs Rinkimų Komisijai, kad jis daugiau nėra rišamas priesaikos JAV. Man ateina galvon mintis - jis daugelį metų išdirbo JAV gamtos saugos agentūroje ir šiais metais išėjo į pensiją. Jei jis atsisako JAV pilietybės, ar jis vis tiek gali gauti tą pensiją? Keliadamas į užsienį, ar jis parodo Lietuvos pasą ar JAV pasą? Man atrodo, kad jie turėjo dokumentais parodyti, kad jie esą atsisakė JAV pilietybės. Ar Bobelis irgi atsisakė JAV pilietybės? Liucija seniai gyvena Lietuvoje ir dirba Jos labui. Jai turėjo leisti kandidatuoti. Jei būčiau piliētis, balsuočiau už ją - ji daug gražesnė už kitus kandidatus.

Aloyzas Mučinskas

Estija vis dar svajoja tapti "Internet" naudojimo lydere visoje Europoje

"Estija pastaruosiu metu taip energingai ėmėsi diegti šiuolaikinį kompiuterių ryšį šalies mokyklose ir pramonėje, kad netrukus gali tapti "Internet" vartotojų Europoje lydere", - rašo ZDNN apžvalgininkė Laura Boudette.

Rengiamasi XXI amžiui

Tik apie pusantro milijono žmonių turinti tauta švietimo sistemą rengia informacijos amžiui. Valstybė, verslininkai ir privatus asmenys tam numato skirti apie 38 milijonus dolerių. Labai svarbiu, kone nacionaliniu prioritetu tapo laikmečio diktuojama užduotis visas įvairių lygių Estijos mokyklas, kurių yra apie 700, prijungti prie "Internet" tinklo. Specialiai įkurto "Tigro šuolio" fondo, realizuojančio šią idėją, vadovas Jaak Aaviksoo teigia, kad modernios kompiuterių tinklo technologijos Estijai šiuo metu svarbios tiek pat, kiek ir ekonomikos ar politikos reformos.

Estija pramonės įmonėms ir mokslo įstaigoms kompiuterizuoti numato skirti tiek lėšų, kad iki 1999 metų dvidešimčiai moksleivių tektų bent vienas kompiuteris.

"Tigro šuolio" fondas
"Tigro šuolio" užmojis yra

didesnis negu Vokietijos iniciatyva "Schulen ans Netz". Už 32 milijonus JAV dolerių ryšys su kompiuterių tinklu bus įdiegtas maždaug dešimtyje tūkstančių Vokietijos mokyklų.

Mokyklos turi "Internet"

Šiuo metu apie 27% Estijos mokyklų turi "Internet" ryšį, o Vokietija nesenai viršijo tik dviejų procentų ribą.

Jau dabar Estija pagal "Internet" vartotojų skaičių, tenkanti tūkstančiui gyventojų, pralenkia daugelį išsivysčiusių Vakarų šalių.

Vokietijoje kompiuterių ryšį turinčių žmonių vidutinis skaičius tūkstančiui gyventojų yra 8,8, Estijoje - 5, Prancūzijoje - 4,2; Italijoje - 2,6.

Estams patinka anglų kalba

"Mokančiųjų dirbti kompiuteriais alga yra vidutiniškai 20-30% didesnė už nemokančiųjų", sakė J. Aaviksoo.

WORCESTER, MA

Lietuvos Kariuomenės Šventė

Dr. Vinco Kudirkos šaulių kuopa lapkričio 23 d., sekmadienį, rengia Lietuvos kariuomenės atkūrimo 79 metų sukakties minėjimą.

10 val. ryto uniformuoti šauliai su vėliavomis dalyvaus Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje Šv. Mišiose, kurias už visus žuvusius dėl Lietuvos laisvės užprašė

šaulių kuopa.

Po Mišių vyks trumpos žuvusių pagerbimo iškilnės prie paminklo. Pasibaigus grįšime atgal į parapijos salę, kurioje žiūrėsime labai įdomią vaizdajuostę "Baladė apie Daumantą" - buvusį Lietuvos partizanų vadą. Po minėjimo sesės šaulės visus dalyvius pavaišins kavute.

J. M.

ŠILTAS IR PATOGUS BŪSTAS NORVEGAMS SENAI REALYBĖ, LIETUVIAMS KOL KAS - SVAJONĖ

(atkelta iš 2 psl.)
sublokuoti garažais.

Dažniausiai statomi 120 kv. m bendrojo ploto namai. Pirmajame tokio karkasinio namo aukšte yra didelis kambarys, erdvi virtuvė, tualetas, vonia. Iš svetainės laiptai veda į antrą aukštą, kur yra 3 nedideli miegamieji bei tualetas ir vonia.

Kambariai mažučiai, su sienose įmontuotomis spintomis. Prestižinių baldų juose nepastatysi - paprasčiausiai nebus kur. Užtat namo šiluminė varža kelis kartus pranoksta mūsų.

Tokių jaukių ir šiltų namų norvegai gali pastatyti per 3 savaites. Išrankesnis lietuvis gali pasigesti betono tvirtumo, didesnės prabangos, parketo ar lentinių grindų, tačiau, pasak Kaare Birkelando, viskas priklauso nuo užsakovo norų ir piniginių.

Ieškoma partnerių

Karkasiniuose namuose pagal gyventojų pageidavimą iš karto

sumontuojami "Noremos" firmos baldai. Pabuvoję šioje šiuolaikinėje įmonėje, ekspozicijų kambaryje matėme daugybę įvairiausių virtuvinių variantų. Per dieną iš čia išvyksta apie 220 pilnai pakrautų treilerių. Dalis jų važiuoja tiesiai į statybvietes, kur iš karto baldai montuojami. Pagal išankstinius užsakymus "Noremoje" virtuvės ir vonios baldus gamina kompiuterių vadovaujami robotai. Žmonių pastangos čia minimalios - viskas automatizuota, dispečerizuota, net į vieną paką visas užsakymas supakuojamas celofanu. "Noremos" menedžeris Finu Erik Gudim sakė, jog kartą per mėnesį įmonės baldų siunta keliaus ir į Kauną. Įmonė yra užmezgusi glaudžius ryšius su UAB "Drėma". O Kaare Birkelandas neslėpė savo ketinimų su "Norema" sudaryti partnerystės sutartį tiekiant virtuvės ir vonios baldus būsimam Jiesios karkasinių gyvenamųjų namų kvartalui.

Osas - Kaunas

Vyriausybė pradės specialią investicijų programą

Ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius mano, kad mažinant valdžios institucijų įtaką įvairioms verslo programoms, didelių darbus galėtų atlikti Pramonės ir prekybos rūmų asociacija.

Spalio 14 d. jo susitikime su Pramonės ir prekybos rūmų asociacijos atstovais jis pabrėžė, jog Vyriausybė toliau plėtos verslo savi-valdą. "Mes sieksime mažinti mokesčius įmonėms, ypač toms, kurios plečia investicijas į gamybą, didina darbo vietų skaičių, skatinsime eksportą", - sakė Ministras Pirmininkas.

ELTA

KODA SERVICE

- filmuoja Lietuvą pagal užsakymą. Greitas pataravimas įamžinant gimtinę, gimines ir draugus. Video juostelę atsiunčiams namus. Tel. Informacijai ir užsakymui: 773-330-0794

Skelbkites DARBININKE, pasidalinkite džiaugsmu, sveikinkite, išreikškite užuojautą, pirkite, parduokite!
(718) - 827-1351

AMERICAN TRAVEL SERVICE

Patikimiausia ir ilgiausiai veikianti lietuvių kelių agentūra Amerikoje.

Parūpiname bilietus į Lietuvą patogiausiais maršrutais ir pigiausiom kainom. Sutvarkome Jūsų atostogas į visas pasaulio šalis bei užsakome pačias įdomiausias keliones laivais.

Royal Caribbean 7 naktų kelionė laivu golfinkams balandžio 26 - gegužės 3, 1998

Princess Cruises Love Boat 12 dienų kelionė į Aliaską birželio 11 - 22, 1998

Užsiregistruojant iki lapkričio 15 d. duodame specialią nuolaidą

AMERICAN TRAVEL SERVICE
9439 S. Kedzie Ave. Evergreen Park, IL 60805-2325
Tel. 708-422-3000 arba 1-800-422-3190
FAX 708-422-3163

Grybų pardavėja Vilniaus gatvėje. Kibiras baravykų kainuoja 40 litų.

V. Kapočiaus nuotr.

NY - VILNIUS - NY

\$444 plus mokesčiai

Vytis Travel

40-24 235 St.
Douglaston, NY 11363
Tel.: 718-423-6161
800-77-VYTIS

Internet <http://www.travelfile.com/get/vtours.html>
E-Mail: VYT TOURS EARTHLINK.NET

KALĖDINIUS

siuntinius patogiausiu siųsti per
ATLANTIC EXPRESS Corp., nes siuntiniai yra
pristatomi LAIKU ir tiesiai į namus. SKUBĖKITE

išsiųsti šiomis dienomis:

Putnam, CT	11/4*: 12/2 (1-2 PM)
Newark, NJ	11/6*: 11/20; 12/4; 12/18 (11-12 noon)
Philadelphia, PA	11/7*: 11/21; 12/5; 12/19 (11/12noon)
Brooklyn, NY	11/8*: 11/22; 12/6; 12/20 (12-1 PM)
Whiting, NJ	11/10; 12/8 (1-2 PM)
New Britain, CT	11/11; 11/25; 12/9; 12/23 (11-12 noon)
New Haven, CT	11/11; 11/25; 12/9; 12/23 (2-3 PM)
Waterbury, CT	11/11; 11/25; 12/9; 12/23 (4-5 PM)
Kearny, NJ	11/13; 11/27; 12/11; 12/25 (11-12 noon)
Paterson, NJ	11/13; 11/27; 12/11; 12/25 (1-2 PM)
Baltimore, MD	11/21; 12/19 (4-5 PM)
Rochester, NY	11/6*: 12/4

(Dėkui pažymėtos * KALĖDINIS SIUNTOS LAIVU)

PERSIUNČIAME: SIUNTINIUS, TALPINTUVUS, AUTOMOBILIUS, BALDUS, KOMERCINES IR LABDAROS SIUNTAS LAIVU IR LĖKTUVU Į BALTIJOS ŠALIS, RUSIJĄ, GUDJĄ, UKRAINĄ, LENKIJĄ IR KARALIAUČIAUS SRIČĮ, PINIGINIAI PERVEDIMAI, PIGŲ TELEFONINIAI SKAMBUČIAI Į LIETUVĄ, KROVINIŲ PERVEŽIMAS IR SANDELIAVIMAS AMERIKOJE.

Mūsų atstovai: New York 914-258-5133

Brooklyn 718-348-4709 Boston 617-864-6914
Rochester, NY 716-223-2617 Pittsburgh 412-381-6281
Cleveland, OH 216-481-0011 Florida 813-367-5663
Lemont, IL 630-257-6822 Chicago 773-434-9330

ATLANTIC EXPRESS Corp. 1-800-775-7363

ATLANTA IMPORT-EXPORT, INC. (SIUNTINIŲ IR TRANSPORTAVIMO SKYRIUS)

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$444 r.t.

One way to Vilnius \$350

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

Established in 1958

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ
- Pagalba Lietuvai - Gift of Hope
- Skambučiai į Lietuvą - 62 c/minutę
- Pinigų pervedimas į Lietuvą
- Didžiausia lietuviška parduotuvė "DOVANA"

VYTAUTO KERNAGIO KONCERTAS LAPKRIČIO 22 D. BOSTONE

Vėl "VILTIES" kvietimu į Bostoną iš Lietuvos atvyks Vytautas Kernagis - populiarus dainininkas, muzikantas, aktorius ir vakaro vedantysis. Jis sukūrė 200 dainų, išleido 6 plokšteles ir 3 kompaktinius diskus, dainavo lietuviams Anglijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Australijoje, Kanadoje. Amerikoje jis jau gerai žinomas ir mėgstamas. Kernagio koncertai - tai vieno aktoriaus spektaklis, prasidedantis ramiai, šiek tiek romantiškai, o vėliau virstantis juoko ir šokių švente. Klausantis jo linksmo popuri "Onyte, einam su manim pašokti" ir kitų smagių dainų niekas negali ramiai nusėdėti savo vietose. Ypač įdomūs yra jo dainų komentarai ir linksmos istorijos, kurias pasakoja artistas koncerto metu. Kernagio koncertas - tikrai neeilinis įvykis, tai tikra sielos šventė, kuo patys įsitikinsite atvykę į koncertą lapkričio 22 d., šeštadienį, į S. Bostono Lietuvių Klubą 3 aukšto salę, 368 West Broadway. Koncerto pradžia 7 val. vakaro. Bilieto kaina 12 dol. Vietas galite rezervuoti telefonu: 617-269-4455.

PIRMOSIOS LIETUVIŠKOS KNYGOS ŠVENTĖ

Martyno Mažvydo "Katekizmo" 450 metų sukaktis

Paulius Jurkus

Pirmosios spausdintos lietuviškos knygos, Martyno Mažvydo "Katekizmo", 450 metų jubiliejaus šventė, surengta spalio 19 d. Kultūros židiny Brooklyne, buvo iškilni ir prasminga. Tai padarė du svečiai, specialiai atvykę iš Lietuvos - Vilniaus universiteto Knygotyros katedros vedėjas prof. Domas Kaunas ir Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Lituanistikos skyriaus vedėja Silvija Vėlavienė. Abu jie atliko šios šventės programą, gi pačią šventę organizavo LB NY apygardos valdyba.

Pradėta sveikinimu

Programą 3 v. popiet trumpu įvadinio žodžiu apie šventės prasmę pradėjo LB NY apygardos pirmininkas Kęstutis Bileris. Svarbiausia - jis perskaitė Vytauto Landsbergio sveikinimo laišką. Atrodė, kad šventę sveikina Lietuvos Seimo pirmininkas, bet šiuo atveju buvo kitaip.

Lietuvoje jau 1995 m. buvo pradėta rengti šiam jubiliejui. Buvo sudaryta valstybinė komisija ir tos komisijos pirmininku paskirtas Vytautas Landsbergis. Šių iškilnių progą jis kaip komisijos pirmininkas ir atsiuntė sveikinimą, pabrėždamas, ką tautai reiškia spausdintas žodis, pirmoji knyga.

Perskaitęs laišką, pirmininkavęs toliau programai vadovauti pakvietė Jurgitą Vaitkienę, kuri neseniai išrinkta LB "Versmės"

apylinkės pirmininke.

Vadovė pirmiausia publikai pristatė šio renginio garbės svečius: ambasadorių Anicetą Šmutį su žmona, Lietuvos gen. konsulą New Yorke dr. Petrą Anusą su žmona, paskaitininkus: prof. dr. Domą Kauną, Silviją Vėlavienę.

Svečio paskaita

Prof. dr. Domas Kaunas, žemaitis, gimęs Šlepečių kaime arti Plungės, Vilniaus universitete studijavo bibliotekininkystę ir bibliografiją. Nuo 1975 m. šiame universitete dėsto knygos istorijos ir knygotyros teorijos kursus. Savo kvalifikaciją gilino užsienio universitetuose: Berlyne, Krokuvėje, skaitė pranešimus užsienio mokslinėse konferencijose: Berlyne, Gronau, Kolne, Lübecke, Rygoje, Sankelmarke.

Iš lietuviškos knygos istorijos apgynė doktorato ir habilitacijos darbus - disertacijas. Mažosios Lietuvos knygų, bibliotekų, spausdintųjų ir veikėjų temomis parašė 9 knygas. Už Mažosios Lietuvos lietuvių spaudos istorijos tyrinėjimus jam buvo paskirta 1994 m. Lietuvos valstybinė premija.

Visa tai rodo, kad svečias yra didelis lietuviškos knygos žinovas: kaip ji atsirado, kaip toliau vystėsi. Ir jo paskaita buvo pavadinta "Lietuviškos knygos pradžia". Doktoras papasakojo, kaip Prūsijos kunigaikštis Albrechtas iš Didžiosios Lietuvos kvietė žmones, kad ten profesio-

riautų jo įkurtame universitete, prisidėtų prie protestantizmo skleidimo. Jis pasikvietė ir Martyną Mažvydą. Šis 1547 metais skubėdamas parengė ir atspausdino pirmąją lietuvišką knygą. Pagal to meto madą knygos pavadinimas buvo ilgas, dabar mes ją vadiname trumpai - "Katekizmas". Knyga buvo to meto vadovėlis mokytis skaityti lietuviškai. Skleidžiant protestantizmą, buvo įdėta daug giesmių, net su gaidomis, kas buvo didelė naujiena.

Knygos buvo atspausdinta apie 200-300 egzempliorių. Nėra žinių, kaip ji buvo platinama. Gal daug jos liko ir spausdintose gulėti kur ant lentynų. Dabar telieka tik du egzemplioriai - vienas Karaliaučiuje, kitas Vilniuje.

Knyga jau yra mokslo tyrinėjimo objektas. Apie ją rašo įvairių tautų mokslininkai, nagrinėja lotyniškai parašytą žangą, lietuvišką kreipimąsi ir skaitytojus, giesmes, iš kokių kalbų jos versotos, kas vertė ir t. t. Daug abejonių sukėlė ir titulinis puslapis. Ten parašyta, kad knyga atspausdinta Karaliaučiuje 1547 metų sausio 8 d. Metai įrašyti romėniškais skaitmenimis.

Visiems klišūva ta sausio 8 d. Argi galėjo pačioje metų pradžioje išleisti knygą? Vienas mokslininkas įrodinėjo, kad anais laikais sausio buvo vadinamas gruodžio mėnuo. Dabar dr. D. Kaunas teigia, kad įrašyta data teisinga - knyga išleista sausio 8 d. Tad nustatyta iš knygoje atspausdinto vieno lietuviško teksto.

Prelegentas prisiminė ir kitų tautų išleistas pirmąsias spausdintas knygas. Tad lietuviai ir knygų leidybą išjungė garbingai ir tvarkingai.

Knygelė maža, bet ji pradėjo didelę lietuvių tautos kultūros istoriją. Metai iš metų didėjo lietuviškos spausdintos knygos, tuo pačiu formavo ir stiprino pačią tautą.

Profesoriaus kalba buvo įdomi, visų su dideliu dėmesiu išklausyta. Kalbėjo arti valandos.

Po jo kalbos priešais sceną sustojo Apreiškimo parapijos choras ir atliko dvi Mažvydo giesmes, spausdintas "Katekizme". Parengė choro vadovė muzikė Asta Barkauskienė, chorą palydėjusi kanklių muzika.

Prieš 450 metų aidėjusios giesmės dabar atsišaukė lyg tolimas girių ošimas ir lėtu ritmu slinko pro šių dienų klausytojus. Įdėta daug darbo, kol šios giesmės parengė. Padėka vadovėi ir (nukelta į 8 psl.)

20 metų, kai mirė kun. Petras Dagys

1997 m. gruodžio 1 d. sueina 20 metų, kai Woodhaven, NY, mirė Evangelikų kunigas, visuomenininkas, redaktorius, spaudos darbuotojas Petras Dagys.

Velionis buvo gimęs 1904 m. kovo 15 d. Peikštenių kaime, Biržų valsčiuje. Biržuose baigė gimnazijos septynias klases, brandos atestatą įsigijo prie Šviesimo Ministerijos Kaune. Lietuvos Universitete Kaune studijavo teologiją, filosofiją ir humanitarinius mokslus, kuriuos baigė 1930 m. 1931 m. Lietuvos Ev. Liut. Konstistorija, parapijai išsirinkus, paskyrė Būtingės (Šventosios Uosto) parapijos kunigu. Taip pat ten ir buvo pirmuoju žuvies kooperatyvo pirmininku, o vėliau, Klaipėdoje, vienas iš akcinės bendrovės "ŽUVIES" steigėjų ir revizijos pirmininku. 1933 m. gegužės 9 d. jam suteikt diplomuoto teologo teises. 1934 m. paskirtas Lietuvos kariuomenės evangelikų kapelionu Klaipėdoje. Čia savo pirmąsias pamaldas atlaikė Šv. Jono bažnyčioje. Jose dalyvavo ministeris pirmininkas Juozas Tūbelis ir kiti aukštieji valdžios pareigūnai. 1935 m. paskirtas Klaipėdos krašto gubernatoriaus referentu tikybės reikalams. Tais pačiais metais jo vadovaujamas bažnytinis komitetas išleido laikraštį "Lietuvos Evangelikų kelias". Tą laikraštį jis ir redagavo. 1937 metais pradėjo studijuoti teisę Vytauto Didžiojo Universitete. Praradus Klaipėdos kraštą, persikėlė į Kauną, kur toliau tęsė savo veiklą. Per bolševikų ir nacių okupaciją buvo įsijungęs į pagrindinio darbo prieš okupantus. Dalyvavo paskutiniame VLIKo posėdyje Lietuvoje.

Artinantis antrajai bolševikų okupacijai, jis pasitraukė į Šventosios uostą ir su žvejų laivu pasiekė Švediją. Į Ameriką atvyko 1946 m., kur iškart įsijungė į dvasinį, tautinį ir visuomeninį darbą. ALTA pasilėkė jam apilankyti didžiulius JAV ir Kanados lietuvių centrus su paskaitomis. Steigė Mažosios Lietuvos

Kun. Petras Dagys

Bičiulių Draugijas, buvo NY skyriaus pirmininku. Redagavo laikraštį "Gimtinių garsai", kurį leido Lietuvių Prot. Sąjunga Amerikoje. Su pertraukomis dirbo Susivienijimo Lietuvių Amerikoje - SLA - nuo 1947 m. iki 1967 m. Prisidėjo prie laikraščio "Tėvynė" redagavimo. Jo pastangomis SLA pradėjo leisti jaunimui laikraštį "SLA Atžalynas" (1959 m.). Buvo vienas iš New Yorko Evangelikų Parapijos steigėjų ir tos parapijos klebonas iki mirties. Pirmas pamaldas laikė 1951 spalio 21 d. Kasmet su kitom organizacijom paminėdavo Klaipėdos krašto prisijungimą prie Lietuvos. Ilgus metus važinėjo į Torontą, Hamiltoną, Kanadoje; į Bostoną ir Baltimorę laikyti pamaldų ten gyvenantiems lietuviams evangelikams. Kun. P. Dagys buvo vienas iš iniciatorių dėl JAV ir Kanados Lietuvių Ev. Liut. Sinodo sudarymo. Toks Sinodas pirmą kartą buvo sušauktas 1954 m. Toronte; buvo Sinodo narys.

Sunki liga pakirto jo gyvenimą, liko daug neužbaigtų darbų. Gaila, kad nesulaukė dienos, kai jo numylėta Lietuva vėl tapo laisva. Beveik kiekvienam kun. P. Dagio pamoksle ir straipsniuose jautė tėvynės Lietuvos ilgesį. Savo patriotišką lietuviškumą parodė sakdamas: "Amerikos pilietybės neprašau, esu Lietuvos pilietis, lietuviu gimiau, lietuviu noriu ir mirti". **Arianė**

Vilniaus Rasų kapinės.

A. + A. Dr. EDMUNDAS V. DRUKTEINIS

Gyveno So. Pasadena, FL.

Mirė 1997 m. spalio 25 d., 9 v. v., sulaukęs 81 m. amžiaus. Gimė Detroit, MI. Užaugo Lietuvoje, Telšių apskrityje. 1942 m. baigė Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakultetą. Grįžo į Ameriką 1949 m. ir praktikavo mediciną Dayton, OH, iki 1983 m., kuomet išėjo į pensiją ir apsigyveno Floridoje.

Dideliame nuliūdime liko žmona Aldona, sūnus Edmundas, sūnus Albertas su žmona Jūrate, anūakai Dainius ir Saulius, seserys Jadvyga Kontrimienė ir Eugenija Liagaudienė su šeimomis, švogeris Algirdas Gudaitis su šeima ir Lietuvoje brolis Vytautas su šeima, dukterėčia Leonida Novickienė su šeima ir sūnėnai Augius ir Saulius Pralgauskai su šeimomis.

Kūnas pašarvotas spalio 30 d. Gilman koplyčioje, Putnam, CT. Laidotuvės įvyko spalio 31 d. iš koplyčios velionis buvo atlydėtas į Šv. Marijos bažnyčią, kurioje įvyko gedulingos pamaldos už velionio sielą. Po pamaldų buvo nutylėtas į Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų kapines Putname.

Nuoširdžiai prašome visų draugų ir pažįstamų prisiminti Edmundą savo maldose.

Nuliūdę:

žmona, sūnūs, anūakai, brolis, seserys ir švogeris su šeimomis

V. Maželis nuotr.

Mykolas Molis

Mykolo Molyno mirties metinės

Praeitų metų spalio 28 d. mirusį ilgametį New Yorko lietuvių bendruomenės narį Mykolą Molyną lapkričio 2 d. prisiminė velionio draugai ir pažįstamieji. Gausus jų būrys dalyvavo Pranciškonų vienuolyno koplyčioje, Brooklyne, kur mišias laikė T. Pranciškus Giedgaudas, o po pamaldų - Great Necke - Irenos ir Jono Vilgailių namuose įvyko privatus susitikimas. Kartu dalyvavo ir Vilgailių svečias naujasis lietuvių pranciškonų provincijolas kun. Benediktas Jurčys.

Mykolas Molis buvo Vilniaus krašto sūnus, o jo jaunystė buvo tipinga ano meto lietuvių jaunimui. Jis gimė vargingoje ūkininkų šeimoje 1920 m. Varėnos krašte, lenkų okupacijos metais. Velionio vaikystė ir jaunystė materialiai buvo sunki, kaip ir daugumos Vilniaus krašto lietuvių.

Mikas Varėnoje lankė lietuvišką mokyklą, kuri, kaip ir didžiuliam lietuviškų mokyklų Vilniaus krašte, buvo išlaikoma Lietuvių švietimo Draugijos "Rytas". Draugijos centras buvo Vilniuje. 1932 m. Mykolas įstojo į Vytauto Didžiojo gimnaziją, kuri taip pat buvo išlaikoma "Ryto". Joje tada mokėsi apie 300 lietuviško jaunimo iš Vilniaus miesto ir jo lietuviškų sričių. Jis mokėsi gerai, ypač buvo geras matematikas, gėrėjo lietuvių moksleivių bendrabutyje Užupio rajone. Gimnazijoje domėjosi sportu, gerai žaidė tinklinį ir krepšinį, buvo ir geras šachmatininkas. Dar moksleivių būdamas buvo įtrauktas į Vilniaus studentų lietuvių šachmatų rinktinę, kuri varžėsi ir su lenkų studentų komandomis. Kartu su kitais vilniečiais sportininkais, vadovaujant Pranui Žižmarui, Mykolas dalyvavo 1938 metų Pasaulio lietuvių sporto olimpiadoje Kaune. Gimnaziją baigė ir brandos atestatą gavo 1940 m., kai Vilnius jau buvo lietuvių valdomas.

Turėdamas didelį palinkimą menui, tu pačių metų rudenį įstojo į Vytauto Didžiojo universiteto architektūros fakultetą Kaune. Studijavo iki 1944 metų vasaros, kada, artėjant Raudonajai armijai į Lietuvą, pasitraukė į Vakarų Vokietijoje tam tikrą laiką dirbo prie geležinkelio statybos Silezijoje, o prasidėjus sovietinei ofensyvai, 1945 m.

pradžioje atsidūrė Munchene. Karui pasibaigus, Müncheno Technische Hochschule tęsė architektūros mokslus. Studijų metu dalyvavo vietos lietuvių studentų veikloje, porą metų buvo jų atstovybės pirmininku. Taip pat veikė "Šviesos" organizacijoje, o jos nariu išbuvo visą savo gyvenimą.

Prasidėjus emigracijai į JAV, Mykolas dėl ligos liko Munchene, ir atvyko į New Yorką tik 1952 metų pabaigoje. Gavęs architekto darbą žinomoje firmoje Skidmore & Owen, joje išdirbo 37 metus, iki 1990 lapkričio mėn. Buvo įsigijęs ir New Yorko valstijos architekto licenciatą bei turėjo teisę atidaryti savo architektūros firmą.

Velionis buvo didelis kelionių mėgėjas. Jis apkeliojo visą Šiaurės Ameriką ir Vakarų Europą, o kai buvo savo firmos pasiūstas dirbti į Denver, Colorado, tai iš ten apkeliojo visas JAV vakarų valstijas. Prieš pat savo tarnybos pabaigą, vieniems metams buvo pasiūstas dirbti į Londoną. Ten jis tapo britų kultūros gerbėju. 1950 m. pabaigoje pusmečiui buvo išvykęs į Europą susipažinti su jos kraštų architektūra ir menu, tada aplankė žymiuosius Vakarų Europos muziejus, ypatingai domėdamasis renesanso menu.

Mykolas buvo socialus žmogus, turėjo nemažai draugų ir pažįstamų. Jis rūpinosi ir lietuviškais reikalais, dalyvavo lietuvių bendruomenės gyvenime. Turėjo daug giminių Lietuvoje ir jas dosniai rėmė. Jam mirus New Yorke, jo pelenus į Lietuvą parsivežė giminės ir palaidojo prie jo tėvų kapinės gimtoje Varėnoje.

S. J.

L. Tamošaitis nuotr.

R. Šukos nuotr.

UNITED STATES POSTAL SERVICE Statement of Ownership, Management, and Circulation (Required by 39 USC 3685)

1. Publication Title: DARBININKAS

2. Issue Frequency: Weekly, except 2nd & 3rd week July

3. Complete Mailing Address of Known Office of Publication (Not printer) (Street, city, county, state, and ZIP+4): 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207

4. Complete Mailing Address of Headquarters or General Business Office of Publisher (Not printer): 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207

5. Full Names and Complete Mailing Addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor (Do not leave blank):
Publisher (Name and complete mailing address): Franciscan Fathers, 361 Highlands Blvd., Brooklyn, NY 11207
Editor (Name and complete mailing address): Mr. Julius Keleras, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
Managing Editor (Name and complete mailing address): Rev. Francis Giedgaudas, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207

6. Owner (Do not leave blank. If the publication is owned by a corporation, give the name and address of the corporation immediately followed by the names and addresses of all stockholders owning or holding 1 percent or more of the total amount of stock. If not owned by a corporation, give the names and addresses of the individual owners. If owned by a partnership or other unincorporated firm, give its name and address as well as that of each individual owner. If the publication is published by a sole proprietor, give its name and address.)

7. Full Name: Franciscan Fathers (Non-profit Corp.) Complete Mailing Address: 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207

8. Known Bondholders, Mortgagees, and Other Security Holders Owning or Holding 1 Percent or More of Total Amount of Bonds, Mortgages, or Other Securities. If none, check box: [X] None

9. Full Name: None Complete Mailing Address: None

10. Tax Status (For completion by nonprofit organizations authorized to mail at nonprofit rates) (Check one):
[X] The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for federal income tax purposes:
[] Has Not Changed During Preceding 12 Months
[] Has Changed During Preceding 12 Months (Publisher must submit explanation of change with this statement)

PS Form 3526, September 1985 (See Instructions on Reverse)

11. Publication Title: DARBININKAS

12. Issue Date for Circulation Data Below: 9/25/97

13. Extent and Nature of Circulation: Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months

a. Total Number of Copies (Net press run): 3,000

b. Paid and/or Requested Circulation: (1) Sales Through Dealers and Carriers, Street Vendors, and Counter Sales (Net paid): 100

(2) Paid or Requested Mail Subscriptions (Include advertiser's proof copies and exchange copies): 2,677

c. Total Paid and/or Requested Circulation (Sum of 13b(1) and 13b(2)): 2,777

d. Free Distribution by Mail (Samples, complimentary, and other free): 65

e. Free Distribution Outside the Mail (Carriers or other means): 100

f. Total Free Distribution (Sum of 13d and 13e): 165

g. Total Distribution (Sum of 13c and 13f): 2,942

h. Copies not Distributed: (1) Office Use, Leftovers, Spoiled: 58

(2) Returns from News Agents: 102

i. Total (Sum of 13g, 13h(1), and 13h(2)): 3,000

Percent Paid and/or Requested Circulation: 92.4%

14. Publication of Statement of Ownership: (PSN) 11/14/97

15. Signature and Title of Editor, Publisher, Business Manager, or Owner: Rev. Francis Giedgaudas, OFM, Business Mgr. 11/7/97

I certify that all information furnished on this form is true and complete. I understand that anyone who furnishes false or misleading information on this form or who omits material or information requested on the form may be subject to criminal sanctions (including fines and imprisonment) and/or civil sanctions (including multiple damages and civil penalties).

Instructions to Publishers

1. Complete and file one copy of this form with your postmaster annually on or before October 1. Keep a copy of the completed form for your records.

2. In cases where the stockholder or security holder is a trustee, include in items 10 and 11 the name of the person or corporation for whom the trustee is acting. Also include the names and addresses of individuals who are stockholders who own or hold 1 percent or more of the total amount of bonds, mortgages, or other securities of the publishing corporation. In item 11, if none, check the box "None."

3. Be sure to furnish all circulation information called for in item 13. Free circulation must be shown in items 13d, e, and f.

4. If the publication has second-class authorization as a general or requester publication, the Statement of Ownership, Management, and Circulation must be published; it must be printed in any issue in October or, if the publication is not published during October, the last issue printed after October.

5. In item 14, indicate the date of the issue in which this Statement of Ownership will be published.

6. Item 15 must be signed.

Failure to file or publish a statement of ownership may lead to suspension of second-class authorization.

PS Form 3526, September 1985 (Rev. 10-97)

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: jkeleras@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuošynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Lietuvių Kultūros Židinio korporacijos narių metinis suvažiavimas įvyko š. m. lapkričio 1 d. Buvo išrinkti papildomi Kultūros Židinio Tarybos nariai: Juozas Milukas (77 balsai), Vida Jankauskienė (74), Irena Kilienė (42). Vida Jankauskienė perrinkta, o kiti yra nauji nariai Taryboje. Balsavime dalyvavo 109 balsavimo teisę turėjusių KŽ narių. Taip pat buvo visuotinis narių balsavimas, įgaliojantis KŽ korporacijos Tarybą rūpintis Židinio reikalais, sąryšyje su faktu, kad pranciškonai nebeatnauja salės nuomavimo sutarties ateinančių metų pabaigoje. Suvažiavime buvo pristatytas Pranciškonų pranešimas šiuo reikalu (žiūr. T. Pr. Giedgaudo, OFM, kalbos tekstą Darbininko pirmame puslapyje). Suvažiavimą pasveikino naujai išrinktas pranciškonų provincijolas Tėv. Benediktas Jūrcys, OFM.

Tėvo provincijolo sveikinimas

Neseniai lietuvių pranciškonų kapituloje išrinktas naujas provincijolas T. Benediktas S. Jūrcys, OFM, sveikindamas Kultūros Židinio korporacijos metinio susirinkimo dalyvius š. m. lapkričio 1 d. pabrėžė, kad jam labai rūpėjo asmeniškai šiam susirinkime dalyvauti. Deja, tuo tarpu jis dar nesijaučia pakankamai informuotas ir kompetentingas aktyviai dalyvauti darbotvarkėje nurodytos temos diskusijose - Kultūros Židinio ateities planavime.

Jis susirinkusiems dėkojo už jų lietuvišką veiklą ir pranciškonams rodomą prielankumą bei teikiamą pagalbą, ypač dėkojo tiems, kurie finansiškai remia pranciškonų jauniosios kartos paruošimą, ją moksliniant įvairiose užsienio aukštosiose mokyklose.

Baigdamas provincijolas T. Benediktas palinkėjo visas Kultūros Židinio problemas išspręsti tikrai ir draugiškoje dvasioje.

Prelato Juozo Prunskio Krikščioniškos spaudos fondo premija jau paskirta

Fondo Juri komisija, susidedanti iš Tėv. Benedikto Jūrcio, OFM, Lietuvos Pranciškonų Šv. Kazimiero provincijos provincijolo, Juliaus Kelero, "Darbininko" redaktoriaus, ir Vidos Jankauskienės, L. K. R. Šalpos reikalų vedėjos, posėdžiavo 1997 m. lapkričio mėn. 5 d. ir paskyrė Prel. Juozo Prunskio Krikščioniškos spaudos fondo premiją už 1996 metus žurnalui "Naujas Židinys - Aidai" - kaip labiausiai pasitarnavusiam krikščionišbės idealų ugdymui lietuvių tarpe.

DĖKOJAME

Saulius ir Gražina Sirusai, Flemington, NJ, apmokėjo dvejų metų prenumeratą ir priekį su 150 dol. čekiu. **Nuoširdžiai dėkojame** mieliems mūsų spaudos palaikytojams už didelę paramą.

Anthony Miner, Westborough, MA, apmokėjo prenumeratą už dvejus metus su 110 dol. čekiu. **Nuoširdžiai dėkojame.**

Vysk. P. A. Baltakio, OFM, veiklos kalendorius

Lapkričio 9 - 13 - Washington, DC, Amerikos Vyskupų Konferencijos posėdžiai.

Lapkričio 16 - Holland, PA - Šv. Kazimiero seserų Šv. Juozapo vilos 90-ties metų sukaktis.

Lapkričio 27 - 30 - Chicago, IL, X-sis Mokslo ir Kūrybos simpoziumas, Neo-Lituanų 75 metų sukaktis.

Kalėdų ir Naujųjų Metų švenčių proga, kaip ir anksčiau, skaitytojai yra kviečiami sveikinti draugus ir artimuosius per Darbininką. Jūsų sveikinimas tokiu būdu iš karto pasieks didesnį sveikinamųjų skaičių, o Jūs sutaupysite laiko ir pinigų, kuriuos išleistumėte perkami atvirukus, rašydami, siųsdami. Nelaukite paskutinės prieškalėdinės savaitės, o atsiųskite savo sveikinimus jau dabar. Prieškalėdinis Darbininko numeris išeis gruodžio 12 d., (jis paruošiamas savaitę anksčiau), nes vėlesnis numeris - gruodžio 19 d. nepasieks iki Kalėdų visų skaitytojų, ypač tolimesnėse vietovėse. Už pridėdamą auką spaudai stiprinti iš anksto dėkojame.

Aleksandras Vakselis, žinomas visuomenininkas, įvairių organizacijų buv. pirmininkas, su žmona Irena 1998 m. vasario mėn. išsikelia nuolatiniam apsigyvenimui į Floridą. Organizacijos ir draugai rengs jiems atsisveikinimą. Data bus paskelbta vėliau.

AMŽINYBĖN IŠKELIAVUS

Tėv. K. Gulbinas, OFM

Š. m. spalio 15 d. Oberhausen - Sterkrade, Vokietijoje, po ilgos ligos mirė Tėv. Konstantinas Gulbinas, OFM. Cap.

Tėv. K. Gulbinas buvo gimęs 1919 m. birželio 3 d. Lietuvoje. 1936 m. įstojo į Pranciškonų kapucinų ordiną. 1943 m. spalio 24 d. buvo įšventintas į kunigus. 1969 m. apgynė doktoratą iš filosofijos.

Iki pat mirties aptarnavo lietuvių katalikus, gyvenančius Kölno arkivyskupijoje bei ėjo lietuvių sielovados direktoriaus pareigas.

Dr. Halina Montvila, gyv.

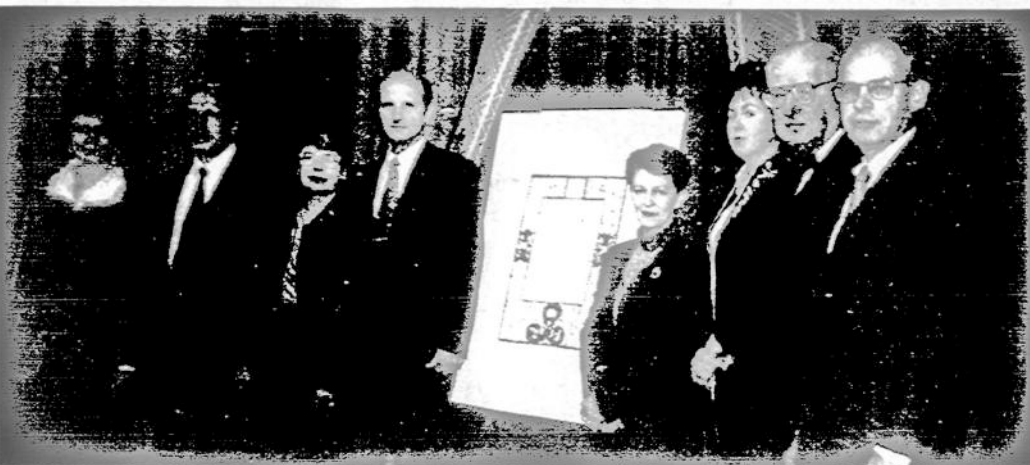
Manhattan, NY, o paskutiniu laiku - Danbury, CT, mirė spalio 26 d. sulaukusi 79 metų amžiaus. Buvo gimusi Lietuvoje. 1938 m. baigė Vilniaus universitetą ir iškėlė už Jurgio Montvilos. 1949 m. atvyko į New Yorką. Lankė New York universitetą, kur įsigijo magistro laipsnį matematikoje. 1959 m. padarė doktoratą matematikoje Magna cum laude. Dirbo įvairiose firmose, paskutiniu laiku buvo viceprezidentė Bradford Computer Systems, vėliau McDonnell Douglas korporacijoje.

Nuliūdime liko sūnus Stephen su žmona Giedre ir anūka Darius ir Andrius. Nuliūdime liko artimi draugai ir giminės.

Buvo pašarvota Shalins laidojimo koplyčioje Woodhaven, NY. Atsisveikinimas įvyko spalio 29 d., o spalio 30 d., po mišių Apriškimo par. bažnyčioje, palaidota Cypress Hills kapinėse šalia savo vyro Jurgio, mirusio prieš 18 metų.

PIRMOSIOS LIETUVIŠKOS KNYGOS ŠVENTĖ

Martyno Mažvydo "Katekizmo" 450 metų sukaktis

Spalio 19 d. Kultūros Židinyje įvykusio minėjimo rengėjai ir programos dalyviai. Iš k.: Apriškimo par. choro vedėja A. Barkauskienė, Lietuvos gen. konsulas P. Anusas, LB NY apygardos vald. narė L. Šileikytė-Hood, pagrindinis paskaitininkas prof. D. Kaunas, Mažvydo bibliotekos atstovė S. Vėlavienė, programos pranešėja J. Vaitkienė, ambasadorius A. Simutis, LB NY apygardos vald. pirm. K. Bileris.

S. Narkėliūnaitės nuotr.

(atkelta iš 7 psl.)

ir chorui už supažindinimą su anais laikais.

Kalba M. Mažvydo bibliotekos atstovė

Ne visi mes žinome Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos istoriją.

Nepriklausomą Lietuvą atkūrus, 1919 m. buvo įkurtas Valstybinis Centralinis Knnygnas, vėliau pavadintas V. C. Biblioteka. Ji turėjo keletą skyrių ir apskrities miestuose. Bolševikų okupacijos metais bibliotekos buvo iš pagrindų pertvarkytos, daugybė knygų iš bibliotekų buvo išimta, net sudeginta. Valstybinė Centralinė Biblioteka buvo perkelta į Vilnių ir pavadinta LTSR valstybine respublikine biblioteka. Gi vėl atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, ji pavadinta Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka.

Silvija Vėlavienė, Lituanistikos skyriaus vedėja, atvažiuodama atsivežė ištisą parodą tema "Lietuviško žodžio ir rašto kelias". Tai buvo ant atskirų lapų atspausdinti laikraščių pirmieji puslapiai, knygų viršeliai, įvairiausi spaudos žmonių, sportas, menas, lietuviška veikla.

Tie lapai buvo iškabinti salėje ant kairiosios sienos. Pati Silvija Vėlavienė, užkopusi į sceną, sklandžiai apibūdino ir paaiškino visą parodą. Priminė ir tai, kad okupacijos metais išeivių knygų buvo neįleidžiamos arba dedamos į specialų fondą, prie kurio prieiti tegalėjo tik valdžiai patikimi žmonės. Dabar viskas

ATLANTA Import Export, Inc., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **lapkričio 22 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. (914) 258-5133.

Klientų patogumui atidaromas naujas poskyris New Yorko mieste. Mūsų agentas **Julius** teiks patarnavimus Jums patogiu laiku. **Tel. (718) 348-4709.**

"VILTIES" siuntinių agentūros atstovas siuntinius vėl priims Brooklyne, Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose, **gruodžio 13**, šeštadienį, nuo 1 val. iki 4 val. popiet.

Brooklyne mūsų atstovas yra **Algis Jankauskas**, tel. (718) 849-2260. Jis paims siuntinius iš namų.

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami doleriais per 2 - 5 dienas.

Maisto siuntiniai: šventinis \$39.; 50 svarų įvairaus maisto siuntinys už \$98.

TRANSPAK, 4545 W. 63rd St. Chicago, IL 60629 tel. (773) 838-1050.

laisva, ir tos išeivių knygos, ir visa spauda yra labai mėgstama. Šioje jos parengtoje parodoje tai buvo plačiai pavaizduota.

Prie kitos salės sienos stalai buvo apkrauti knygomis. Visos kuo nors svarbios, idomos. Buvo čia ir dail. Povilo Osmolskio iliustruotų knygų. Dailininkas čia gyveno ir čia mirė.

Amerikoje išleista pirmoji lietuviška knyga

Į sceną vėl grįžo prof. dr. D. Kaunas ir publikai parodė vieną knygą bei papasakojo jos istoriją. Tai buvo pirmoji Amerikoje išleista lietuviška knyga - anglų lietuvių kalbų žodynas. Taip nutiko, kad tą knygą atspausdinus, spaustuvėje kilo gaisras ir viskas sudegė. Sudegė ir toji atspausdinta knyga. Jos vienas egzempliorius kažkokiu būdu atsidadė Lietuvoje ir ten buvo surastas. Kaip bibliografinė rete-

nybė, jis vėl buvo perspausdintas. Jos išleidimą apmokėjo keletas turtingų žmonių. Programoje ir buvo pavadinta: "Perspausdintos pristatymas".

Programos pabaiga

Programą baigiant, kalbėjo Lietuvos gen. konsulas dr. Petras Anusas. Jis prisiminė, kaip New Yorko miesto bibliotekoje buvo surengtas šios lietuviškos knygos 450 metų sukakties minėjimas. Pasidžiaugė, kad dabar taip iškiliai pagerbta pirmoji lietuviškoji spausdinta knyga.

Pabaigoje visiems padėjo ir LB NY pirmininkas K. Bileris, buvo įteiktos gėlės, visi pakviesti pasivaikinti.

Svečiai iš Lietuvos buvo apsisotę pas Ireną ir Joną Vilgalius Great Necke. Į Chicago išskrido spalio 22 d., trečiądienį. Savo kelionėje jie turi aplankyti 11 miestų su paskaitomis ir paroda.

SKELBIMAI

Butai pensininkams, modernūs, erdvūs, savarankiškai tvarkytis, gražioje aplinkoje, Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų priežiūroje. Pasinaudokite šia proga, kreipkitės: Villa Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT, 06277 (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel: (516) 377-1401. (sk.)

Lietuvis, lauko priežiūros darbu (landscaping/maintenance) **bendrovės savininkas, Washington, DC, ieško darbininko**, kuris galėtų atlikti nedidelius lauko priežiūros darbus (ne daugiau kaip 5 valandas į savaitę). Mokestis už "landscaping" \$5.50. Galima dirbti 12 valandų. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Kreiptis tel: (202) 244-2373. (sk.)

Vilhelmo Čepinskio CD ir kasetes galima įsigyti siunčiant čekį (15 dol. CD; 12 dol. kasetė) į Violin Classics, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11477. V. Čepinskis groja Paganini Antrą Concerto, Sibelius Concerto Smuikui ir Fortepijonui ir Sarasate "Carmen" Fantaziją su Lietuvos Nacionaline Filharmonija, diriguojamą J. Domarko. (sk.)

"Lietuvos aidas", patriotinės minties, plačios informacijos dienraštis, daugiausiai skaitomas išeivijos lietuvių, dėl daugiau kaip dvigubai pabrangusio pašto, buvo priverstas pakelti metinę oro pašto prenumeratą iki \$130 nuo 1994 m. rugpjūčio 1 d. Čekį \$130 rašyti "Lietuvos aidas" vardu ir siųsti JAV igaliojiniui adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. 630 986-1613.

RYTŲ IR VIDURIO EUROPOJE

ATSIRANDA DAUGYBĖ PUIKIŲ VERSLO GALIMYBIŲ ĮSKAITANT KAIP TEN NUDYKTI

Moskva, S. Peterburgas, Kijavas, Lvovas, Minskas, Ryga, Vilnius, Praha, Sofija, Viena, Budapeštas

LOT mažiausios verslininkų klasės bilietų kainos į Rytų ir Vidurio Europą yra:

\$2 550*
iš Varšuvos (WAW) ir Helsinkio

\$2 750*
iš Čikagos (O'Hare)

Šios pasiūlymos taip pat galioja Romai, Atėnams, Milani, Helsinkiai ir Stambului.

Rytų ir Vidurio Europoje verslas niekad nebuvo geresnėje būklėje, nes dabar

LOT siūlo mažiausias verslininkų klasės skrydžio bilietų kainas iš 65 dažnai

naudojamų oro uostų Jungtinėse Valstijose | 11 miestų Rytinėje ir Centrinėje

Europoje, įskaitant pusę kainos už visus verslininkų klasės bilietus | vieną pusę.

Jūs taip pat rasite specialius pasiūlymus dažnai skraidantiems LOT lėktuvais.

Bilieto kainos gali būti pilnai sugrąžinamos, galioja taip pat ir kitos nuolaidos.

Talgi pasinaudokite LOT naujomis verslininkų klasės kainomis šiandien, nes

gavus tokias pasiūlymus, Jums neapsimoka skristi bet kokia kita oro linija.

*Tai ir atgal iš Varšuvos, Helsinkio ir Rygos, atskaitant mokesčius. Galioja tikrai per Londoną. Bilietas turi būti apmokėtas. Priešlaido pradinė suma, lėktuvai ar oro uosto nuomos.

LOT

THE AIRLINE OF POLAND

Už išsamesnės informacijos stambinkite savo kelionę agentui ar 1-800-223-0593. Kompiuteriu kreipkitės į <http://www.lot.com>